

Scholenvisie
basisonderwijs
Hof van Twente
2022/2032

Managementreview
17.01/2013

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Context	4
1.1 De situatie	4
1.2 De opgave	4
1.3 De aanpak	4
1.4 Status Scholenvisie	5
2 Visie op onderwijs	6
2.1 Wezenlijke ontwikkelingen	6
2.2 Consequenties voor het basisonderwijs	10
2.3 Hof van Twente reageert met inhoud	11
2.4 De vorm volgt de inhoud	11
2.4.1 Kwalitatieve positie in keten van kindvoorzieningen	12
2.4.2 Uitgevoerd op toekomstbestendige locaties	13
2.4.3 Bereikbaar gespreid over de gemeente	14
2.5 Naar maatregelen voor huisvesting	14
3 Huisvestingsplan	15
3.1 Bestaande situatie	15
3.1.1 Basisonderwijs en kindfuncties	15
3.1.2 Huisvesting basisonderwijs	17
3.1.3 Ontwikkeling van de omgeving	17
3.2 Mogelijk huisvestingsscenario	19
3.2.1 Huisvestingsscenario uitgelicht	19
3.2.2 Consequenties gemeentebreed	28
4 Financiële consequenties	30
4.1 Exploitatieraming als 'dashboard'	30
4.2 Financieel resultaat huisvestingsplan (indicatie)	30
5 Plan 'hoe verder' / aanbevelingen vervolg	32
5.1 Implementatie	32
5.2 Risico's	32
Bijlagen	34

Samenvatting

De ontwikkelingen in het onderwijs en in onze samenleving, maar ook demografische ontwikkelingen vragen een andere kijk op de organisatie van onderwijs en hierop toegespitste huisvestingsvormen. Het onderwijs zal moeten anticiperen op hoe zich de omgeving ontwikkelt, waar ouders en kinderen wonen, wat scholen en andere partners met elkaar kunnen.

In de periode van februari 2012 tot en met juli 2012 hebben de gemeente Hof van Twente samen met de schoolbesturen binnen de gemeente een 'Scholenvisie' opgesteld.

Dit resulteert in een gedeelde *visie op onderwijs* die kaders geeft voor de wijze waarop het basisonderwijs in de gemeente Hof van Twente toekomstgericht georganiseerd kan worden, alsmede een mogelijk *huisvestingsplan* dat de visie op onderwijs vertaalt in een passende huisvestingsstructuur.

De Scholenvisie – als beschreven in voorliggend document – omvat een koers voor 2012 met een doorkijk naar 2022/2032. Bij implementatie van planvoorstellen moet uiteraard continu rekening worden gehouden met nieuwe of veranderde situaties.

De Scholenvisie zal niet van vandaag op morgen worden ingevoerd, maar in fasen.

In het plan is de uitvoering van (huisvestings)voorstellen in tijdsperioden uitgezet.

Per periode worden voorstellen geactualiseerd, geconcretiseerd, beleidsmatig voorbereid en als 'werkagenda' ter accordering voorgelegd aan de schoolbesturen en het gemeentebestuur. Op basis van de werkagenda zal op projectniveau finale besluitvorming plaatsvinden.

De schoolbesturen en de gemeente Hof van Twente nemen via de Scholenvisie initiatief en denken gezamenlijk vooruit. Daarbij is de gedeelde visionaire gedachte er primair op gericht om 'kinderen van 0 tot en met 12 jaar maximale ontwikkelingskansen te bieden'. Dit wordt bereikt door ketensamenwerking te realiseren, zodanig dat een *sluitend netwerk* ontstaat van expertises, activiteiten en voorzieningen, voor kinderen en ouders. De uitvoering vindt plaats via een *bereikbaar aanbod van voorzieningen* voor onderwijs en aanpalende (kind)functies.

De huisvesting is volgend aan de visionaire gedachte. Investerings in onderwijs en huisvesting moet plaatsvinden op dié locaties die naar de toekomst toe het meest kansrijk zijn. In het huisvestingsplan zijn hieromtrent voorstellen aangedragen.

De algemene consequenties zijn als volgt samengevat:

- Voorzieningen zijn daar gesitueerd waar de populatie c.q. de vraag aanwezig is.
- De functionele kwaliteit van schoolgebouwen wordt verder versterkt.
- Het normatieve overschot aan onderwijsruimte wordt gereduceerd.
- Er is optimaal gebruik gemaakt van bestaande accommodaties.

Het huisvestingsplan geeft twee mogelijke scenario's. Toepassing van de aangedragen scenario leidt tot een meer intensief gebouwenbestand. Als gevolg daarvan nemen de gebouwexploitatiekosten ten opzichte van de bestaande situatie af.

Exploitatie totaal	Bestaand	Scenario 1	Scenario 2	
			A	B
Totale lasten relatief	100%	86%	86%	84%
- Gemeente	33%	32%	37%	36%
- Schoolbesturen	67%	54%	49%	47%

1 Context

1.1 De situatie

De gemeente Hof van Twente heeft momenteel 21 scholen voor regulier basisonderwijs. Deze scholen vallen onder het bevoegd gezag van Stichting Openbaar Primair Onderwijs Hof van Twente (OPOHVT), Stichting Katholiek Onderwijs Midden Twente (KOMT), Stichting MarCanT Onderwijs, Stichting Keender en Stichting Nutsbasisschool Delden. De gemeente heeft geen scholen voor speciaal (basis)onderwijs.

De gemeente Hof van Twente heeft ongeveer 35.500 inwoners en zal in de komende decennia te maken krijgen met bevolkingskrimp. Deze demografische ontwikkeling is van invloed op het voorzieningenniveau in de gemeente. Basisscholen maken hier een belangrijk onderdeel van uit.

1.2 De opgave

Om op de juiste wijze te kunnen anticiperen op demografische en andere ontwikkelingen, wil de gemeente een 'Scholenvisie' opstellen. Deze visie geeft een perspectief op de organisatie van het onderwijs, alsmede op de wijze waarop de onderwijshuisvesting er in de periode 2022-2032 uit moet zien.

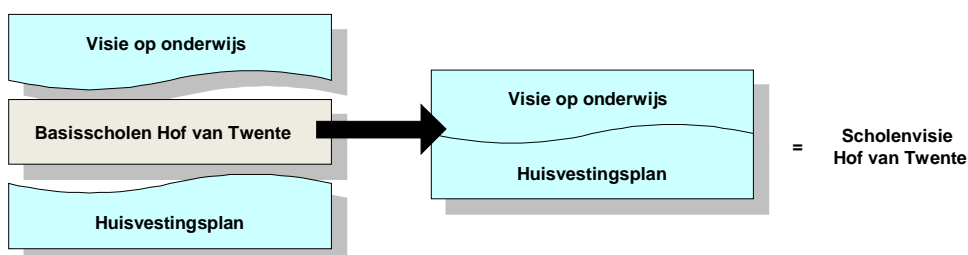
Het is van belang dat in de op te stellen Scholenvisie de kwaliteit van het onderwijs gewaarborgd blijft en dat er voldoende onderwijspunten aanwezig zijn.

De visie moet daarbij breed gedragen worden door het onderwijs.

1.3 De aanpak

In de periode van februari tot en met juli 2012 hebben de schoolbesturen en de gemeente Hof van Twente samen de Scholenvisie opgesteld. Dit heeft geresulteerd in:

1. Een *visie op onderwijs* die kaders geeft voor de wijze waarop het basisonderwijs in de gemeente Hof van Twente toekomstgericht georganiseerd kan worden. Hierbij is aandacht voor de gedeelde visies van schoolbesturen en beleid van de gemeente, alsmede voor ontwikkelingen aan de vraagzijde: 'wat ouders en kinderen willen', 'de manier waarop Hof van Twente zich ontwikkelt', 'waar de toekomstige voedingsgebieden voor onderwijs en kindarrangementen liggen', 'wat scholen en kindpartners met elkaar kunnen' en andere ontwikkelingen. De individuele schoolbesturen behouden hun eigen verantwoordelijkheden.
2. Het *huisvestingsplan* dat de visie op onderwijs vertaalt in een passende huisvestingsstructuur. Dit plan geeft waarborging en stimulering aan bestaande en toekomstig te initiëren onderwijsactiviteiten en bijbehorende fysieke voorzieningen, aansluitend bij gemeentelijke en maatschappelijke ontwikkelingen en financiële kaders. Het huisvestingsplan formuleert een koers voor 2012 met een doorkijk naar 2022/2032. Dit plan vervangt het huidige scholenplan 2006-2015.

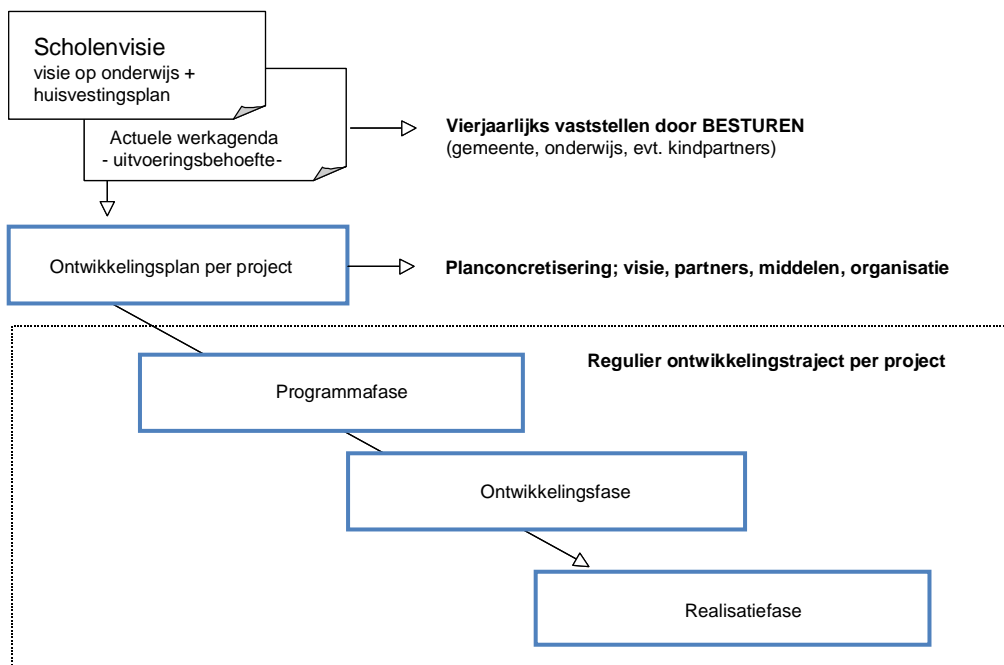
1.4 Status Scholenvisie

De Scholenvisie zal schriftelijk worden geformaliseerd (bijvoorbeeld in een convenant) met de gemeente Hof van Twente en de betrokken schoolbesturen.

De Scholenvisie verwoordt de strategische ambitie voor de onderwijsvoorzieningen van het basisonderwijs in de gemeente Hof van Twente, gebaseerd op momenteel bekende gegevens en ontwikkelingen. De Scholenvisie wordt gehanteerd als langdurig 'commitment', met minder focus op de concrete inhoud maar meer op de gekozen *richting* en bijhorende intenties. Een *mogelijk* huisvestingsscenario is hierin aangegeven in termijnen. Op basis van ontwikkelingen kunnen het scenario en prioriteiten in fasering wijzigen. De Scholenvisie is als zodanig nadrukkelijk geen blauwdruk met vaststaande meerjaren uitvoeringsplannen; het plan biedt wèl een *basis* en aanknopingspunt voor te ontwikkelen beleid.

Indicatief is het proces van planimplementatie als volgt voorgesteld:

- Met de Scholenvisie als richtinggevend instrument wordt de uitvoeringsbehoefte voor de gemeente Hof van Twente elke vier jaar geactualiseerd en bestuurlijk vastgesteld (onder meer bij de gemeente en schoolbesturen). De uitvoeringsbehoefte wordt in een 'werkagenda'¹ beleidsmatig uitgewerkt. Hierin zijn ook de projecten concreet benoemd. Indien prioriteiten naar voren gehaald kunnen / moeten worden, moet zulks ook worden gestimuleerd. De 'werkagenda' wordt ter finale besluitvorming voorgelegd aan het College van Burgemeester en Wethouders.
- De uitvoeringsbehoefte wordt hierna omgezet in concrete ontwikkelingsplannen per project. Hierin is ook de wijze van partnerschap en financiering opgenomen.
- Op basis van de ontwikkelingsplannen worden projecten gerealiseerd.

¹ De werkagenda is gericht op huisvestingsvraagstukken in het basisonderwijs; hier heeft de gemeente – conform huidige onderwijswetgeving – de verantwoordelijkheid om 'te voorzien in adequate huisvesting' en de 'instandhouding' hiervan. De gemeente ontvangt vanuit rijkswege hiertoe financiële middelen. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de gebruiksexploitatie van de schoolgebouwen en de (wijze van) onderwijsorganisatie, waarvoor zij direct vanuit het ministerie middelen ontvangen.

2 Visie op onderwijs

De schoolbesturen in Hof van Twente willen uitstekend onderwijs realiseren, passend bij een veranderende samenleving. Hiertoe hebben de schoolbesturen 'naar buiten gekeken'. De wezenlijk beïnvloedende ontwikkelingen en hun consequenties voor de wijze van onderwijsuitvoering zijn verkend. Op basis van dit inzicht zijn een gedeelde visie op onderwijs geformuleerd en geconcretiseerd in gezamenlijke doelen. De visie op onderwijs levert kaders voor het huisvestingsplan.

2.1 Wezenlijke ontwikkelingen

Onderwijs vormt een belangrijke pijler van onze maatschappij. De samenleving verandert en daarmee ook de positie van onderwijs. Verandering start vanuit beïnvloedende ontwikkelingen. *Enkele voorbeelden* van wezenlijke ontwikkelingen zijn onderstaand kort toegelicht.

Maatschappelijk

Veranderd kind

Kinderen zijn tegenwoordig 'anders'. Ze zijn meer bewust van zichzelf en van hun omgeving. Daarbij nemen de mogelijkheden voor kinderen om zich te ontplooiën steeds verder toe. Het aantal keuzemogelijkheden groeit en er wordt een assertieve en zelfstandige houding verwacht. Kinderen komen door moderne, interactieve media op steeds jongere leeftijd in aanraking met wat de wereld allemaal te bieden heeft. Het kind krijgt meer impulsen en andere middelen worden gebruikt om te leren en te ervaren.

De verandering van kinderen is zo herkenbaar, dat deze 'nieuwetijdskinderen' apart getypeerd worden als generatie Y en Z. Deze generatie – in luxe opgegroeid en daardoor grenzeloze ambities kent – is ongeduldig en veeleisend en continu op zoek naar uitdagingen. Deze kinderen kijken door reclame, journalistiek, politiek en films heen, leggen makkelijk verbanden tussen zaken die schijnbaar niets met elkaar te maken hebben en zijn 'to the point'. In het onderwijs krijgen ze niet alleen informatie van de docent; opgegroeid in een tijd met grote technologische vooruitgang, leren ze ook van internet, van Discovery Channel en van hun brede sociale netwerk. Kinderen zijn buitengewoon visueel en proefondervindelijk ingesteld.

Ouder in de samenleving

Ouders en hun kinderen stellen zich richting onderwijs steeds meer op als kritische klant, die niet per definitie kiest voor 'de school in de buurt', maar kiest voor goede opvang, zorg en onderwijskwaliteiten die passen bij hun kind en aansluiten bij hun behoeften. Het wordt steeds gangbaarder om grotere afstanden af te leggen om het kind dát onderwijs te laten volgen waar het kind het meest bij gebaat is. Pluriformiteit in het onderwijsaanbod is daarbij belangrijk, inspelend op de verschillen in leerbehoeften.

Rollen en verantwoordelijkheden

De afgelopen 20 jaar is de arbeidsparticipatie van vrouwen aanzienlijk toegenomen. Dit heeft ertoe geleid dat inmiddels circa 70% van de huishoudens bestaat uit tweeverdieners. Daarnaast worden de werkzaamheden bij het verkrijgen van ouderschap vaak gecontinueerd. Ouderschapstaken en werk moeten dan op een kwalitatief goede manier worden gecombineerd. Daar waar nodig en mogelijk worden taken uitbesteed aan professionals.

Resultaatgerichte ketenontwikkeling

Kinderen kunnen zich in Nederland onder gunstige omstandigheden ontwikkelen. Er zijn voldoende basisvoorzieningen van voldoende kwaliteit zoals gezondheidszorg, onderwijs en welzijnswerk. Voor de meeste kinderen geldt dat de algemene voorzieningen hen optimaal ten dienste staan bij een goede ontwikkeling naar zelfstandige deelnemers in onze maatschappij. Niet voor alle kinderen verloopt de ontwikkeling echter probleemloos.

De moderne samenleving stelt nieuwe eisen aan kinderen en hun ouders. De keuzevrijheid van jongeren en gezinnen neemt toe, maar dit geldt ook voor het beroep dat op hun zelfsturend vermogen wordt gedaan. Dat biedt kansen, maar biedt tegelijkertijd minder houvast. Met name voor kinderen die opgroeien in een zwakke sociaal-economische omgeving brengt dit risico's met zich mee. Het zijn juist deze kwetsbare kinderen en gezinnen die onvoldoende voordeel halen uit het totaal van voorzieningen dat voorhanden is. Daarnaast werken de ondersteunende instanties relatief autonoom, waarbij zij veelal – gedwongen door regelgeving en gekaderde financieringsstromen – in vaste trajecten handelen. Het geheel van hun losstaande acties wordt daardoor zelden of nooit verbonden met andere instanties om met elkaar een effectief antwoord te vinden. Ketenontwikkeling, de samenwerking tussen zelfstandige maar wederzijds afhankelijke partijen, wordt daarom vanuit overheidsbeleid gestimuleerd.

Wettelijk

Wet OKE

De rijksoverheid heeft in augustus 2010 de wet OKE (Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie) ingevoerd. Deze wet voorziet erin de kwaliteit en de toegankelijkheid van het peuterspeelzaalwerk in overeenstemming te brengen met de kinderopvang. Het doel is dat er toegankelijke voorschoolse voorzieningen ontstaan die voldoen aan de wettelijk vastgestelde basiskwaliteiten en die voor elk kind die dat nodig heeft een voorschools educatief programma aanbieden. Hiertoe probeert de wet de samenwerking tussen peuterspeelzaalwerk en kinderopvang, maar ook met de scholen te stimuleren.

Passend onderwijs

Met de invoering van de Wet Passend Onderwijs komt het wettelijke onderscheid tussen regulier en speciaal onderwijs te vervallen. Op dit moment moeten ouders met kinderen die extra aandacht nodig hebben, zoals hoogbegaafde kinderen of kinderen met een handicap, zelf op zoek naar een passende onderwijsplek voor hun kind.

Vanaf augustus 2014 moeten scholen ervoor zorgen dat er voor elk kind dat extra ondersteuning nodig heeft een passend plek is (zorgplicht). Dat kan bij voorkeur op de school waar de ouders hun kind hebben aangemeld. Als de school van aanmelding het kind niet zelf kan plaatsen, wordt na overleg met de ouders een passende plek op een andere (speciale) school geboden. De landelijke indicatiestelling en 'het rugzakje' verdwijnen. In plaats daarvan organiseren en financieren de samenwerkende scholen rechtstreeks de ondersteuning die een school of kind nodig heeft. Deze wet zorgt ervoor dat er naast inhoudelijk kwalitatieve effecten ook een bijdrage wordt geleverd aan de sociale integratie van leerlingen die met het oog op hun specifieke ontwikkelingsperspectief tot nu toe naar aparte voorzieningen worden verwezen

Financiële regelgeving

Het ministerie OCW is voornemens om vanaf 1 januari 2014 de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud in het PO (waaronder basisonderwijs) en (V)SO over te hevelen van de gemeenten naar de schoolbesturen. Deze doordecentralisatie schept ruimte voor schoolbesturen om integraal beleid te voeren. Tegelijkertijd komen mogelijke exploitatierisico's, bijvoorbeeld bij leegstand, geheel voor rekening van de schoolbesturen.

Verder is de verwachting dat onderdelen in de onderwijsbekostigingssystematiek worden herzien. Zo wordt bijvoorbeeld – onder druk vanuit krimpregio's – de methodiek 'kleine scholentoeslag' (een extra vergoeding voor scholen beneden de 145 leerlingen, om kleine scholen de mogelijkheid te bieden naar verhouding meer personeel in dienst te nemen) op termijn mogelijk aangepast. Met de kleine scholentoeslag wordt, zo wordt geopperd, een (onbedoelde) stimulus afgegeven om als school klein te blijven, waar samenvoeging met een andere school omwille van de kwaliteit van het onderwijs mogelijk gepaster zou zijn. De Kamercommissie heeft toezegging gedaan voor aanpassing. Daarnaast is deregulering c.q. versoepeling gevraagd voor bijvoorbeeld het stichten en opheffen van scholen, het toepassen van de gemiddelde schoolgrootte-formule (artikel 157 WPO), het hanteren van wettelijke opheffingsnormen en de definitie van de samenwerkingschool.

Lokaal

Sociale samenhang en participatie

De samenleving waarin het kind opgroeit, bepaalt een deel van zijn of haar vorming. Een relatie met die maatschappelijke omgeving is dus evident voor partijen die kinderen helpen ontwikkelen. De positie van scholen en kindfuncties binnen hun maatschappelijke omgeving heeft de afgelopen jaren dan ook geleidelijk steeds meer aandacht gekregen. Dit heeft te maken met een grotere openheid en transparantie van scholen en kindfuncties, zoals die bijvoorbeeld tot uitdrukking komt in de ontwikkeling van Brede Scholen (samenwerkingsverband tussen partijen die zich bezighouden met opgroeiende kinderen). Maar het komt ook voort uit de ontwikkeling van het bestuurlijk denken over het onderwijs, scholen en kindfuncties (governance). De school presenteert zich enerzijds aan haar maatschappelijke omgeving, laat zien hoe zij werkt, wat zij in de afgelopen tijd heeft gedaan, waar zij nu mee bezig is en waar zij in de toekomst mee aan de slag wil.

Anderzijds worden aan scholen eigenschappen toegekend die een bepaalde prestatie inhouden, waarvoor verantwoording moet plaatsvinden over de inzet van middelen of het bereiken van resultaten.

Het betreft hier aanvullende taken, soms zelf uitgevoerd, soms door andere partners, bijvoorbeeld voor zorgleerlingen, achterstandsbestrijding, verlengde schooldag-activiteiten, wijk-/ouderparticipatie, gezondheid en sport. Dergelijke maatschappelijke interactie vereist een zorgvuldige analyse van wie tot de maatschappelijke omgeving behoort en van hoe de stakeholders binnen deze omgeving betekenisvol kunnen worden aangesproken. Het vereist creativiteit in het bedenken en ontwikkelen van werkwijzen. En het betekent ook dat scholen en andere partners goed moeten reageren op hoe ze gebruik willen maken van de reacties en impulsen die ze krijgen vanuit die maatschappelijke omgeving

Demografische krimp

Hof van Twente vergrijst en ontgroent, waardoor de bevolking demografisch krimpt. Een daling van het aantal leerlingen in het basisonderwijs is al merkbaar. De gevolgen hiervan voor het onderwijs zijn groot; dalende inkomsten, druk op de organisatie van onderwijs en daarmee de kwaliteit, boventallig onderwijzend personeel, overschot aan ruimte en de exploitatie daarvan.

Deze ontwikkeling roept een discussie op over de verhouding tussen kwaliteit van onderwijs en kwantiteit van de kindpopulatie. In die kwaliteit-kwantiteit discussie geldt een bepaalde ondergrens (minimale kritische massa) voor de omvang van onderwijs- en kindvoorzieningen. Deze grens wordt niet uitsluitend bepaald door normeringen (gemeentelijk en ministerieel), maar is mede afhankelijk van de lokale situatie (onder andere de gebouwsituatie en de leerlingenpopulatie). De discussie moet nadrukkelijk ook gezien worden vanuit het perspectief van het kind, ouder en personeel. Bijvoorbeeld: zijn kleine scholen sociaal gezien verantwoord, is het geboden arrangement compleet, is de werkdruk niet te hoog?

Het belang van basisonderwijs voor de leefbaarheid in een krimpende samenleving wordt in het algemeen als groot ervaren. Men probeert scholen te behouden om verarming van de omgeving te voorkomen en de regio aantrekkelijk te houden voor jong en oud. Ondanks dat niet is aangetoond dat in de huidige tijd een school belangrijk is voor de leefbaarheid, wordt dit standpunt op voorhand wel zo uitgedragen. In de huidige krimpregio's wordt ingezet op concentratie van voorzieningen en hierdoor versterking van de kwaliteit.

Lokaal partnerschap

Om, ook in het licht van ontwikkelingen als demografische krimp, voldoende kwaliteit en draagvlak te creëren wordt partnerschap ook buiten de keten nagestreefd. Zo zijn er samenwerkingsverbanden tussen woningcorporaties en schoolbesturen voor de ontwikkeling van Brede Maatschappelijke Voorzieningen. De woningcorporaties zijn vanuit verschillende optiek, maar veelal vanuit sociaal-maatschappelijke opgaven, meer bereid te participeren (en te investeren) in bijvoorbeeld brede schoolconcepten.

Bezuinigingen en kerntakenfocus

Landelijke en gemeentelijke bezuinigingen en gegevens als de demografische krimp en ontgroening in Hof van Twente leiden er toe dat er steeds economischer omgegaan moet worden met de schaarse middelen en de faciliteiten die beschikbaar zijn voor onderwijs. Deze ontwikkeling draagt een uitdaging met zich mee gelet op de veranderende eisen aan onderwijs: er moet geïnvesteerd worden om te kunnen besparen.

2.2 Consequenties voor het basisonderwijs

De ontwikkelingen in de samenleving hebben gevolgen voor de inrichting van het basisonderwijs. De belangrijkste consequenties zijn als volgt samengevat:

- *Van onderwijzen naar ontwikkelen van het individuele kind*
De basisschool is niet langer een plaats waar enkel overdracht van kennis aan groepen kinderen plaatsvindt, maar een plaats waar kinderen ook vaardigheden en talenten ontwikkelen. Onderwijs en kindfuncties bieden meer ontplooiingsmogelijkheden voor kinderen en zijn meer georganiseerd vanuit de vraag c.q. behoefte van het kind.
- *Methodische vernieuwingen en differentiaties*
Basisscholen bieden differentiatie in het aanbod van onderwijs en andere daarop aansluitende kindfuncties. Verscheidenheid wordt niet enkel geboden in denominatie, maar meer in pedagogisch-didactische concepten en accentverschillen op bijvoorbeeld sport, ict, internationaal profiel, kunst en/of cultuur.
- *Complete, doorlopende en passende ontwikkelingslijn*
Een basisschool staat midden in de maatschappij en fungeert steeds vaker als centrale schakel tussen de instellingen die van belang zijn voor de ontwikkeling van een kind. De samenwerkende instellingen bieden voor *alle* kinderen een samenhangend aanbod van opvang, educatie, zorg, ondersteuning en vrije tijd.
- *Samenwerken met en delegeren naar professionals in de keten*
Centraal staat de inhoudelijke en functionele ketensamenwerking van onderwijsinstellingen en andere kindpartners. Hoe deze ketensamenwerking vorm krijgt, hangt af van plaatselijke behoeften en omstandigheden. Hoewel dit geen leidend uitgangspunt is, wordt indien mogelijk gestreefd naar gezamenlijke huisvesting van partners. Ketenpartners functioneren daarbij als een netwerk dat signaleert en begeleidt, dat expertise inzet en dat informatie doelgericht met elkaar uitwisselt.
- *Ouders als belangrijke partner*
De ouders / verzorgers zijn als eerste verantwoordelijk voor de opvoeding van het kind. Scholen opereren in educatief partnerschap met de ouders. Dit partnerschap is tweeledig. Enerzijds dragen ouders bij aan het educatief programma van het kind, via signalering van specifieke behoeften van hun kind en een bewuste keuze voor een bepaald onderwijsconcept. Anderzijds bieden de scholen begeleiding en ondersteuning aan ouders zodat zij in de thuissituatie optimaal toegerust zijn om hun opvoedkundige taak te vervullen.
- *School krijgt grotere rol in dagbesteding leerling*
De school is niet alleen de plek waar onderwijs wordt gegeven, maar heeft ook buiten schooltijd een rol in de dagbesteding van de leerling vanuit naschoolse activiteiten (onderwijs gebonden zoals huiswerkbegeleiding, maar ook qua ontplooiing en verrijking, bijvoorbeeld: een schoolorkest, schoolmusical, schaakclub, sportactiviteiten in de gymzaal).
- *Sociaal-maatschappelijke betrokkenheid*
Het kind participeert in de samenleving en wordt daar ook mede gevormd. Kinderen leren levensbreed, binnen en buiten school. De basisschool gaat om die reden interactie aan met de maatschappelijke omgeving. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het verbinden van onderwijs met wijkprogramma's of samenwerking met

het verenigingsleven in het kader van verlengde schooldagactiviteiten, gezondheid en sport.

- *Afname kindpopulatie basisonderwijs*
Demografische invloeden leiden ertoe dat in Hof van Twente het aantal 0-12 jarigen afneemt. Dit leidt tot afname van leerlingenaantallen op de basisscholen. Tegelijkertijd nemen de inkomsten af, omdat bekostiging (indirect) is gekoppeld aan het aantal leerlingen.
- *Her-allocatie middelen*
Bij een schaarste van middelen en een afname van de populatie is de juiste allocatie van belang: er moet dáár geïnvesteerd worden waar het nu en in de toekomst zijn waarde opbrengt. Het huisvestingsaanbod moet gesitueerd zijn waar de kinderen wonen, een centrale positie hebben in de wijk (of combinatie van wijken) en zo mogelijk een multifunctioneel karakter hebben. Op andere plekken leidt dit mogelijk tot ingrepen in de huisvestingsstructuur van onderwijs.

2.3 Hof van Twente reageert met inhoud

Ontwikkelingen laten zien dat de inhoud van onderwijs en het gebruik van onderwijshuisvesting fundamenteel gaan veranderen. De schoolbesturen en de gemeente Hof van Twente nemen initiatief en denken vooruit. Schoolbesturen en de gemeente Hof van Twente plaatsen in hun perspectief op onderwijs de volgende zaken centraal:

‘Kinderen van 0 tot en met 12 jaar maximale ontwikkelingskansen bieden’.

Door

Ketensamenwerking te realiseren: diensten in samenhang brengen, zodanig dat een *sluitend netwerk* bereikt wordt van expertises, activiteiten en voorzieningen, voor kinderen en ouders. Hierbij verbinding leggen met de 12-16 keten ten behoeve van de voortzetting van de ontwikkelingslijn.

Via

Een *bereikbaar aanbod van voorzieningen* voor onderwijs en kindfuncties, gericht op ontwikkelen, zorgen, opvangen en uitdagen van kinderen van 0-12 jaar.

2.4 De vorm volgt de inhoud

De schoolbesturen en de gemeente Hof van Twente willen hun gezamenlijk perspectief waarmaken door:

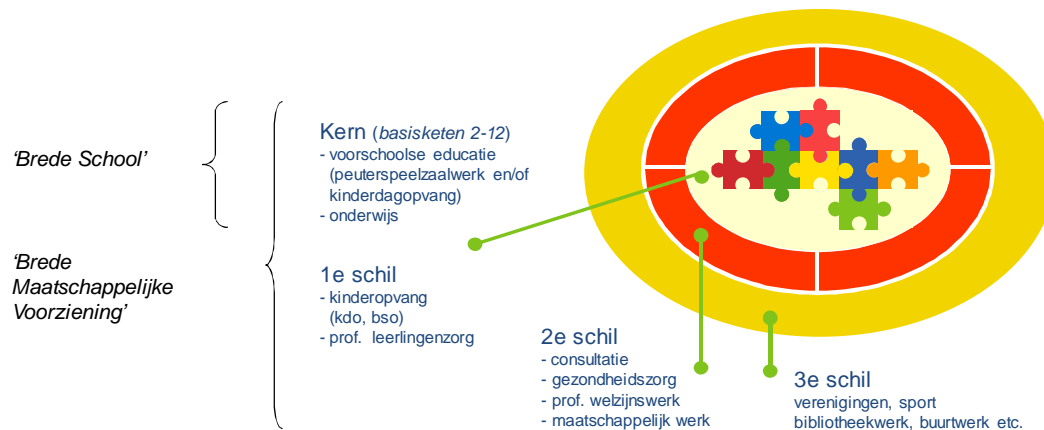
- *Het realiseren van een kwalitatieve positie in keten van kindvoorzieningen*
Professioneel partnerschap, bij voorkeur in brede educatieve, maatschappelijke kindcentra (waarin functies zijn geïntegreerd), toegerust op passend onderwijs.
- *Uitgevoerd op toekomstbestendige locaties*
Rekening houden met: ontwikkeling leerlingenaantal, voeding in gebied, aantrekking en onderscheidend vermogen, gebouwomvang, gebouwkwaliteit, flexibiliteit, c.q. locatiekwaliteit, exploitatie.
- *Bereikbaar gespreid over de gemeente*
Rekening houden met: ligging in voedingsgebied, relaties tussen kernen, fysieke barrières, nabijheid voorzieningen en ontwikkelingen in omliggende gemeenten.

2.4.1 Kwalitatieve positie in keten van kindvoorzieningen

We streven naar brede educatieve voorzieningen met maatschappelijke relevantie. Brede Maatschappelijke Voorzieningen die fungeren als centrum van waaruit ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen binnen en buiten de school in verband worden gebracht, samen met andere professionele partners. Op deze wijze ontstaat een sluitend netwerk van toegankelijke expertises, activiteiten en faciliteiten gericht op het tot ontwikkeling brengen van alle kinderen.

Het concept van Brede Maatschappelijke Voorziening wordt primair gevormd door de basisscholen, inclusief voorschoolse educatie in de vorm van peuterspeelzaalwerk en / of kinderdagopvang. Zij vormen de 'kern', gericht op het realiseren van een doorlopende leerlijn van het kind. Deze educatieve kern vormt de basis voor een 'Brede School'.

In de 'eerste schil' en 'tweede schil' wordt de leerlijn verbreed met opvang, zorg en ondersteuning voor kinderen en ouders. Een netwerk van diensten dat gezamenlijk werkt aan een stabiele intellectuele, persoonlijke en sociale groei van kinderen. In de derde schil bevinden zich activiteiten die een verrijking zijn voor het aanbod op locatie: buurt- en verenigingsleven, sport etc. De samenleving waarin het kind opgroeit bepaalt een deel van zijn of haar vorming; een relatie met die maatschappelijke omgeving is dus noodzakelijk voor partijen die kinderen helpen ontwikkelen.

Niet elke onderwijslocatie moet gevormd zijn als Brede Maatschappelijke Voorziening. Een Brede Maatschappelijke Voorziening is een organisatorische eenheid, een netwerk van samenwerkende partners, die bij voorkeur dicht nabij de schoollocatie gehuisvest zijn, maar mogelijk ook op meerdere locaties. Als netwerk kan de Brede Maatschappelijke Voorziening meerdere lespunten faciliteren met haar diensten.

De schoolbesturen streven ernaar om op *alle* onderwijslocaties passend onderwijs aan te bieden. Daarmee dragen ze bij aan de sociale integratie van leerlingen die nu vanwege hun specifieke ontwikkelingsperspectief naar een aparte voorziening worden verwezen. Op enkele onderwijslocaties worden daarnaast aanvullend 'expertisesteunpunten' ingericht, waar speciale expertises (vanuit partners in speciaal basisonderwijs en de regionale expertisecentra, buiten de gemeente) kunnen worden samengebracht naar schaal van de gemeente. Hier kan de meer specialistische leerlingenzorg worden aangeboden. Een dergelijk expertisesteunpunt wordt bij voorkeur gekoppeld aan een Brede Maatschappelijke Voorziening.

De intensieve zorg blijft aangeboden vanuit de expertisecentra (in de vorm van speciale scholen) in de regio.

Momenteel wordt de wijze van toepassing van passend onderwijs onderzocht in samenspraak met de regiopartners. Dit sluit aan bij wat reeds in de programmabegroting 2011 door de gemeenteraad van Hof van Twente is besloten, te weten 'De komende wetgeving rondom passend onderwijs, het huidige gebruik en de kosten van leerlingenvervoer, geven aanleiding de mogelijkheden te onderzoeken of oprichting van speciaal onderwijs binnen de gemeentegrens haalbaar is'.

2.4.2 Uitgevoerd op toekomstbestendige locaties

Investerings in onderwijs en huisvesting moet plaatsvinden op dié locaties die naar de toekomst toe het meest kansrijk zijn. Toekomstbestendigheid wordt in eerste instantie bepaald door het kindaantal in het gebied, dit aantal vormt de voeding voor de beoogde voorzieningen. Daarnaast is een beoordeling van de kwalitatieve meerwaarde relevant, waaronder de aantrekkelijkheid en het onderscheidend vermogen op inhoud en gebouw. Voor 'niet toekomstbestendige' locaties worden oplossingen gezocht door verbindingen aan kansrijke plekken en/of geleidelijke afbouw.

Investeren in kansrijke plekken betekent een structuur van:

- *Dekkend netwerk van onderwijslocaties met Brede School concept*
Doorlopende leerlijn 2-12 jaar: minimaal onderwijs en voorschoolse educatie (peuterspeelzaalwerk en/of kinderdagopvang).
- *Brede Maatschappelijke Voorzieningen als centrale spil*
Doorlopende leer- en ontwikkelingslijn 0-12 jaar, inclusief zorg- en opvangarrangement, verbinding met expertisecentra en mogelijk voorzien van een wijkarrangement.

Een dekkend netwerk van onderwijslocaties met een brede schoolconcept houdt in dat op alle levensvatbare locaties geïnvesteerd wordt in een doorlopende leerlijn 2-12 jaar. Bij al deze locaties is naast basisonderwijs ook peuterspeelzaalwerk / kinderopvang aanwezig en wordt op basis van de behoefte in het gebied een aanbod georganiseerd van voor- tussen- en naschoolse arrangementen, zoals dat ook wettelijk voorgeschreven is.

Indien reeds andere aanpalende functies op de onderwijslocatie aanwezig zijn, blijven deze in beginsel gehandhaafd; er wordt vanuit de gemeente hier niet additioneel in geïnvesteerd. Voor aanvullende diensten en voorzieningen zijn de onderwijslocaties verbonden aan c.q. aangewezen op de centrale locaties van de Brede Maatschappelijke Voorzieningen.

Enkele locaties binnen de structuur zijn / worden ingericht als Brede Maatschappelijke Voorziening. Deze voorzieningen hebben een centrale ligging en hebben een verzorgingsgebied dat meerdere wijken omvat. Op deze plekken wordt naast de doorlopende leerlijn aanvullend geïnvesteerd in zorgarrangementen (specialistische leerlingenzorg, jeugdgezondheidszorg, schoolmaatschappelijk werk etc.), opvangarrangementen (kinderdagopvang en buitenschoolse opvang) en mogelijk wijkarrangementen (ontmoeting, buurtwerk, verenigingswerk etc.) Met dit aanbod bedienen de Brede Maatschappelijke Voorzieningen ook de omliggende scholen.

Investerings in onderwijslocaties worden vanuit de gemeente gezien in het licht van de hiervoor omschreven toekomstbestendigheid. Wanneer een locatie volgens de leerlingenprognoses onder de opheffingsnorm komt en blijft, zullen investeringen meer kritisch worden bekeken.

2.4.3 Bereikbaar gespreid over de gemeente

De toekomstige onderwijsvoorzieningen moeten goed en logisch gespreid zijn over de gemeente, zodat de voorzieningen goed bereikbaar zijn voor alle inwoners van de gemeente Hof van Twente. Een landelijke studie geeft aan dat de geaccepteerde loopafstand die ouders en kinderen naar een basisschool af (willen) leggen 600 meter bedraagt. Bij andere modaliteiten is deze afstand aanzienlijk ruimer. De afstand ten opzichte van het voedingsgebied dient bekeken te worden in het licht van de specifieke situatie; in sommige gebieden zal de actieradius van ouders / kinderen groter of kleiner zijn.

Een juiste spreiding van onderwijslocaties houdt rekening met sociale structuren. Sociale situaties (zoals krachtwijken of geïsoleerde buurtgemeenschappen) kunnen aanleiding geven om af te wijken van de kwantitatieve overwegingen. Het goed bereikbaar zijn van kwalitatieve voorzieningen is daarbij leidend uitgangspunt en minder de beschikbaarheid.

2.5 Naar maatregelen voor huisvesting

De 'visie op onderwijs' geeft de kaders voor de huisvesting van onderwijs in Hof van Twente. Om de huisvestingssituatie van het basisonderwijs af te stemmen op de ambities van inhoud zijn de volgende maatregelen voorgenomen:

- Handhaven en versterken kwaliteit
(van onderwijs, van voorzieningenpakket, huisvesting en diversiteit in aanbod).
- Investeren in toekomstbestendigheid
(reële omvang van locaties en perspectief op meerwaarde naar de toekomst).
- Juist gespreid
(focus naar *bereikbaarheid* in plaats van de *beschikbaarheid* van voorzieningen).
- Toegerust
(locatie en gebouw met potentie).
- Financieel haalbaar
(betaalbaar en financieel rendabel op langere termijn).

3 Huisvestingsplan

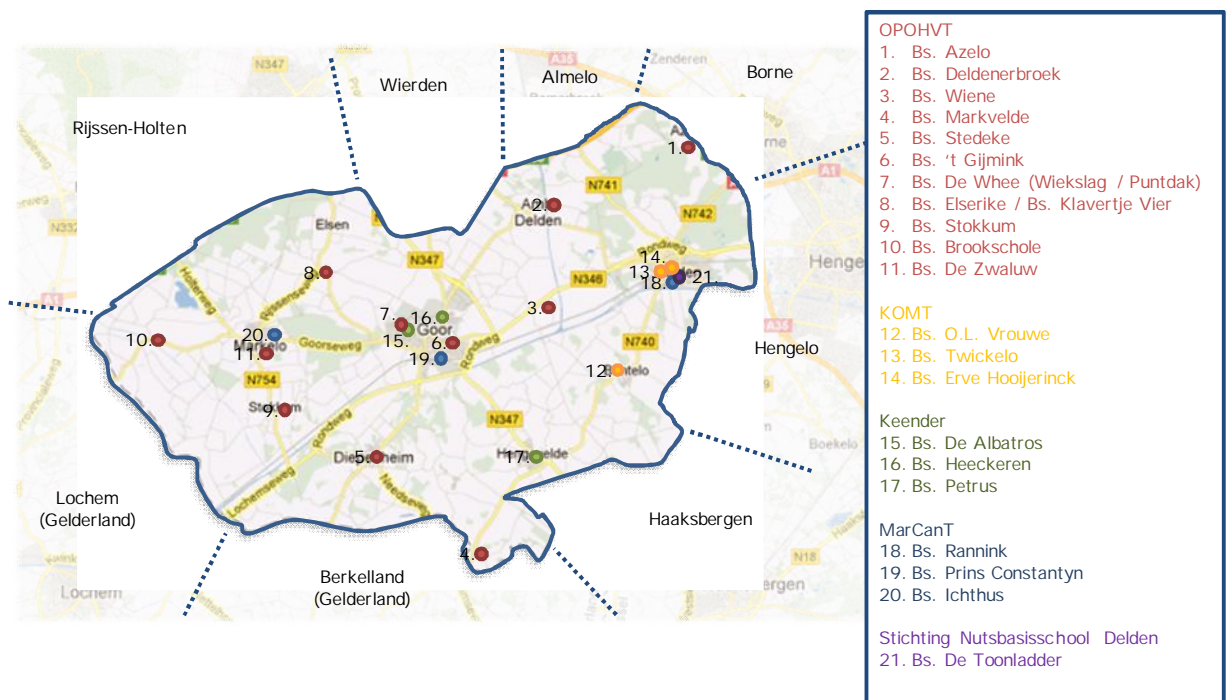
De 'visie op onderwijs' wordt in dit hoofdstuk vertaald in een gewenst en realistisch huisvestingsplan voor het basisonderwijs in de gemeente Hof van Twente. Dit plan dient waarborging en stimulering te geven aan bestaande en toekomstig te initiëren onderwijsactiviteiten en bijbehorende fysieke voorzieningen.

3.1 Bestaande situatie²

De gemeente Hof van Twente is ontstaan uit een gemeentelijke herindeling van de voormalige gemeenten Ambt Delden, Stad Delden, Diepenheim, Goor en Markelo. De gemeente bestaat uit zes grotere kernen (Bentelo, Delden, Diepenheim, Goor, Hengevelde en Markelo) alsmede uit een aantal buurtschappen in een groot buitengebied. De gemeente telt momenteel circa 35.500 inwoners.

3.1.1 Basisonderwijs en kindfuncties

Verspreid over de gemeente zijn momenteel 21 scholen voor regulier basisonderwijs, aanwezig, gevestigd op 23 locaties. Deze scholen vallen onder het bevoegd gezag van 5 schoolbesturen: Stichting Openbaar Primair Onderwijs Hof van Twente (OPOHVT), Stichting Katholiek Onderwijs Midden Twente (KOMT), Stichting MarCanT Onderwijs, Stichting Keender en Stichting Nutsbasisschool Delden.

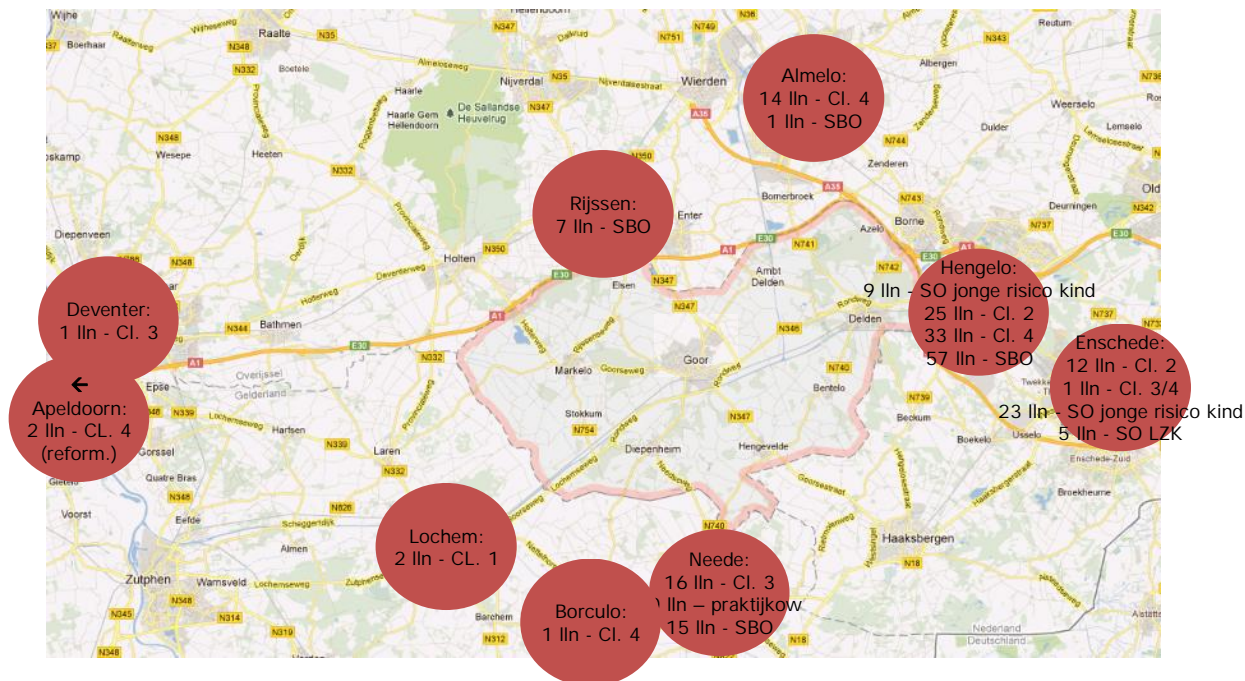

Hof van Twente: basisonderwijs en locaties

De gemeente heeft geen scholen voor speciaal (basis)onderwijs. Kinderen met een zorgbehoefte zijn aanwezig op het speciaal basis onderwijs en regionale expertisecentra (speciale scholen) in de omliggende gemeenten.

² De bestaande situatie is meer specifiek in 'fact-sheets' weergegeven in bijlage 1.

Momenteel verlaten dagelijks circa 230 leerlingen in het speciaal (basis) onderwijs de gemeente Hof van Twente, waarvan meer dan de helft in de leeftijd 4-12 jaar.

Hof van Twente: migratie (v)SO leerlingen, 2011/12

De omliggende gemeente zijn qua aanbod van basisonderwijs en speciaal (basis)-onderwijs nauwgezet in kaart gebracht. Met enkele gemeenten zijn aanvullend gesprekken gevoerd om hun toekomstontwikkelingen te voorzien.

Veel basisscholen binnen de gemeente Hof van Twente vallen onder de definitie van 'kleine school'; de scholen hebben een omvang van minder dan 145 leerlingen. De kleine scholen ontvangen voornamelijk van rijkswege een 'kleinescholentoeslag' die een financiële aanvulling geeft op de personeelskosten. De bekostiging van kleine scholen onder de opheffingsnorm eindigt indien de school drie jaar achtereen onder deze norm zit³. De gemeentelijke opheffingsnorm is van rijkswege opgelegd en omvat voor de gemeente Hof van Twente 52 leerlingen. De schoolbesturen met meerdere scholen kunnen de gemiddelde schoolgrootte toepassen, waarbij grotere scholen binnen het bestuur de kleine scholen getalsmatig compenseren. De wettelijke ondergrens voor een school ligt landelijk op 23 leerlingen.

Uit landelijk onderzoek blijkt dat, zeker in situaties waar sprake is van 3 leerjaren in een lokaal, het verzorgen van opbrengstgericht werken hoge eisen stelt aan deskundigheid en flexibiliteit van leerkrachten. Daarbij kunnen een aantal didactische werkvormen (o.a. coöperatief werken) in die situatie niet optimaal toegepast worden. In jaargroepen met minder dan 5 leerlingen worden de kansen van kinderen op gevarieerde sociale ervaringen beperkt. Passend onderwijs is in kleine scholen niet effectief implementeerbaar.

³ In 2011 is een concept wetsvoorstel aangaande de opheffingsnorm opgesteld, dat pleit voor het oprekken van de termijn van drie naar vijf jaar. Dit voorstel ligt nog steeds in concept voor. In de geldende Wet op primair onderwijs (artikel 153) wordt voornamelijk nog steeds uitgegaan van een termijn van drie jaren.

De financiële exploitatie van kleine scholen is per definitie onrendabel; vanuit totale inkomsten van het grotere schoolbestuur worden tekorten gecompenseerd. Dit zal weer leiden tot afname van het solidariteitsgevoel bij andere scholen die budget moeten inleveren voor behoud van de kleine school.

Conform inspectieresultaten zijn de kleine scholen binnen de gemeente Hof van Twente momenteel van voldoende kwaliteit. Kleine scholen zijn echter kwetsbaar voor het duurzaam handhaven van die onderwijskwaliteit. Het handhaven van (kleine) scholen is een primaire verantwoordelijkheid van het betreffende schoolbestuur. Wel moet de gemeente in overleg blijven met de schoolbesturen of vanuit maatschappelijk belang voldoende draagvlak is voor het openhouden van een kleine school. Het meetpunt om het bestaansrecht van de kleine school ter discussie te stellen is indien de school qua leerlingenaantal structureel onder de opheffingsnorm daalt.

Peuterspeelzaalwerk en kinderopvang (kinderdagopvang en buitenschoolse opvang) vormen belangrijke partners binnen het basisonderwijs. In de gemeente Hof van Twente is het peuterspeelzaalwerk geïntegreerd met kinderopvang in de dienstverlening Stichting Kindercentra Triangel. Stichting Kindercentra Triangel neemt de uitvoerende rol van de VVE-programma's; voor- en vroegschoolse educatie. Naast Stichting Kindercentra Triangel zijn er binnen de gemeente nog andere (particuliere) aanbieders van kinderopvang aanwezig.

3.1.2 Huisvesting basisonderwijs

De huidige gebouwen van het basisonderwijs zijn op hoofdlijnen geïnventariseerd. Hierbij is gebruik gemaakt van aangeleverde gegevens door de gemeente. Daarnaast zijn de gebouwen op zicht beoordeeld.

De gebouwen van het basisonderwijs zijn van verschillende kwaliteit en over het algemeen voldoende. Uitzondering hierop is het gebouw De Zwaluw (OPOHVT) en gebouw Heeckeren (Keender) waar naast achterstallig onderhoud van de gebouwen ook een ongunstige exploitatiesituatie is geconstateerd.

Niet alle gebouwen voldoen (volledig) aan de eisen die modern en toekomstgericht onderwijs stelt. Wel bieden de gebouwen mogelijkheden voor aanpassing, zodat de huisvesting de onderwijsinhoud beter kan faciliteren.

Uitgaande van de richtlijnen die de Verordening Onderwijsvoorzieningen stelt, is het gebouwenbestand van het basisonderwijs *normatief* te groot voor het leerlingenaantal dat zij op dit moment huisvest (zie ook navolgende paragraaf).

3.1.3 Ontwikkeling van de omgeving

De geplande en reeds in uitvoering zijnde ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente Hof van Twente zijn op hoofdlijnen geïnventariseerd. Het betreft met name infrastructurele ontwikkelingen en woningbouwplannen. De woningbouwplannen zijn (mogelijk) van invloed op de bevolkingssamenstelling en daarmee op de omvang van de kindpopulatie. Gezien de economische en demografische situatie worden momenteel de plannen van woningbouw herzien; dit kan leiden tot het annuleren van geplande woningbouwontwikkeling.

De gemeente Hof van Twente heeft momenteel te maken met 'demografische krimp'; de omvang van de bevolking loopt terug. Er is daarnaast ook sprake van ontgroening. Het aantal kinderen in de doelgroep van basisonderwijs (4-12 jaar) daalt in dezelfde periode sneller dan de overige leeftijdsgroepen; er is sprake van een

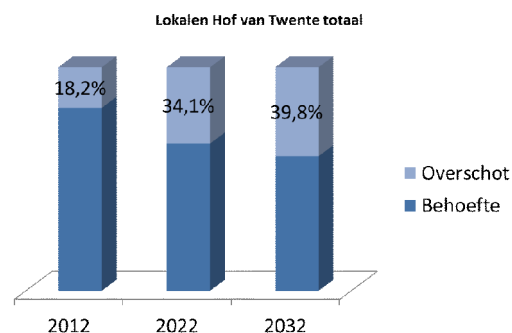
daling van circa 26-31%, afhankelijk of woningbouwprogramma's wel of geen doorgang vinden⁴.

De daling in leerlingenaantallen heeft direct gevolgen voor de ruimtebehoefte in het basisonderwijs. Minder leerlingen betekent dat er minder ruimten c.q. lokalen nodig zijn. Momenteel is er sprake van een overschot van lokalen. Een groot deel van deze lokalen wordt verhuurd aan kindpartners of benut binnen het onderwijs. Dit normatieve overschot zal in de toekomst toenemen.

Hof van Twente (progn. 2012 optimistisch)		
Aantal leerlingen	Ruimtebehoefte*	Capaciteit
3475 (2012)	144 lokalen (2012)	176
2796 (2022)	116 lokalen (2022)	168 excl. verhuurde ruimten
2568 (2032)	106 lokalen (2032)	

Hof van Twente (progn. 2012 pessimistisch)		
Aantal leerlingen	Ruimtebehoefte*	Capaciteit
3475 (2012)	144 lokalen (2012)	176
2638 (2022)	109 lokalen (2022)	160 excl. verhuurde ruimten, werk-/speel ruimtes en tijdelijke voorzieningen
2406 (2032)	100 lokalen (2032)	

- Ruimtebehoefte berekent aantal groepen wat het aantal leerlingen met zich mee brengt. Ervan uitgaande dat 1 groep = 1 lokaal. Dit is natuurlijk in een ideale situatie.

In 2012 beschikt het basisonderwijs in Hof van Twente over 176 lokalen, daarvan zijn er 144 normatief nodig voor het onderwijs. Van de leegstaande lokalen worden er circa 16 gebruikt door / verhuurd aan kindpartners. In 2022 loopt de normatieve leegstand op van 32 lokalen naar minimaal 60 lokalen (= 34% van het huidige lokalenbestand). In 2032 neemt de leegstand bij ongewijzigd beleid toe naar 68 lokalen (40%).

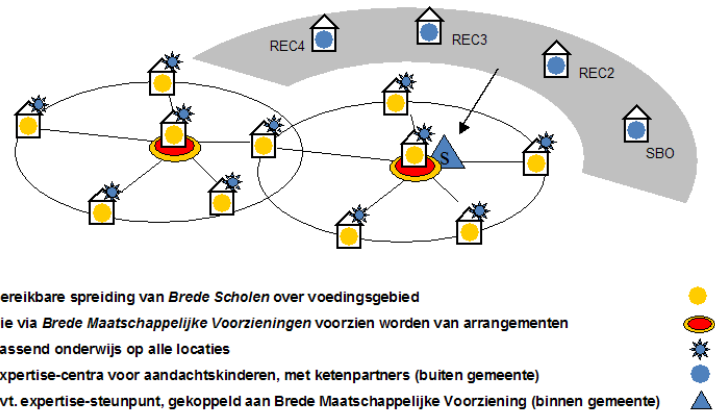
De vastgoedlasten zijn bij ongewijzigd beleid constant en de gebouwgebonden inkomsten zijn gekoppeld aan variabele leerlingenaantallen. Bij de geconstateerde disbalans levert dit een financieel tekort op voor de gemeente (verantwoordelijk voor de exploitatie 'buitenkant') én de schoolbesturen (verantwoordelijk voor de exploitatie 'binnenkant'). Een indicatieve berekening is gevoegd in bijlage 2.

⁴ Leerlingenprognoses zijn opgesteld in 2012. De prognose voorziet in een optimistisch scenario (instandhouding bestaande woningbouwplannen) en een pessimistisch scenario (herziening bestaande woningbouwplannen). In onderhavig onderzoek is uitgegaan van het 'optimistische scenario'.

3.2 Mogelijk huisvestingsscenario

De huisvestingsstructuur van het basisonderwijs in haar huidige vorm voldoet niet geheel aan de geformuleerde 'visie op onderwijs' voor Hof van Twente. Daarnaast verandert de kwantitatieve vraag naar huisvesting door een daling van leerlingenaantallen als gevolg van de demografische krimp in de regio.

Om voorwaarden te creëren voor de uitvoering van de onderwijsinhoudelijke ambitie en om de huisvestingssituatie van het basisonderwijs te versterken, is in deze paragraaf een mogelijk huisvestingsplan in meerdere scenario's aangedragen. Dit plan komt tegemoet aan de noodzaak om te komen tot een goede strategische positionering van de onderwijslocaties in het voedingsgebied, een passend en meer efficiënt gebruik van ruimte en een reductie van de overmaat.

3.2.1 Huisvestingsscenario uitgelicht

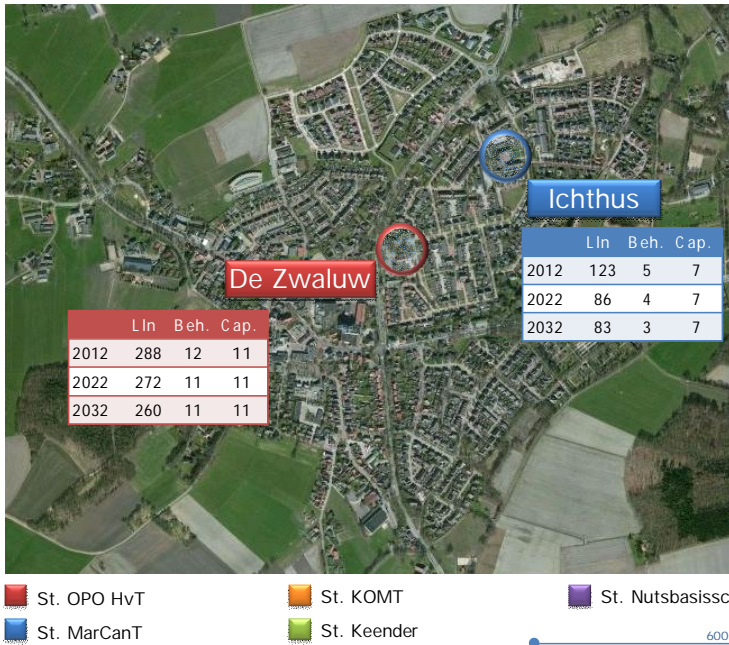
Navolgend is een toelichting op het huisvestingsplan gegeven, per stad, kern en buurtschappen. Hierbij wordt telkens een mogelijk eindbeeld getoond. De voorstellen gelden als koersdocument, het is géén blauwdruk voor uitvoering. Afhankelijk van de ontwikkeling van de situatie in Hof van Twente kunnen planonderdelen versneld, vertraagd of anderszins gewijzigd worden wanneer daar aanleiding toe is. Hierbij is echter aandacht geboden voor een integrale beschouwing van de planimplicaties; investeringen in de ene locatie zullen vaak consequenties hebben voor omliggende onderwijslocaties.

Markelo

In Markelo zijn twee basisscholen aanwezig, De Zwaluw en Ichthus. Het voedingsgebied Markelo bedraagt in 2022 circa 360 leerlingen. Basisschool De Zwaluw kent volgens de prognoses een relatief beperkte leerlingenteruggang (daling van 8% tot 2032). De teruggang bij basisschool Ichthus ligt daarentegen met 44% boven het gemiddelde in de gemeente Hof van Twente (26%). In 2022 leidt de leerlingenontwikkeling in Markelo tot een overcapaciteit in omvang van 3 lokalen en in 2032 van 4. Deze leegstand doet zich geheel voor in de basisschool Ichthus. De bestaande huisvestingssituatie van De Zwaluw is niet optimaal; het gebouw heeft functioneel-ruimtelijke beperkingen (onderwijskundig onvoldoende). Momenteel wordt door het schoolbestuur onderzocht of en hoe aanpassing van de huisvesting moet plaatsvinden.

De situatie in Markelo is onderstaand samengevat.

Situatie Markelo		
Aantal leerlingen	Ruimtebehoefte	Capaciteit
411 (2012)	17 lokalen (2012)	18
358 (2022)	15 lokalen (2022)	
343 (2032)	14 lokalen (2032)	

Op basis van de omvang van het voedingsgebied, de toekomstige overcapaciteit aan onderwijsruimte en het streven naar het aanbieden van doorlopende leer- en ontwikkelingslijnen worden de basisscholen De Zwaluw en Ichthus op termijn samengevoegd op één onderwijslocatie. Gezien de minder optimale huisvestings-situatie bij De Zwaluw en de beperkte ruimte bij Ichthus is concentratie op de locatie De Zwaluw voorgesteld. Het gebouw Ichthus wordt daarna opgeheven. Deze plek wordt vormgegeven als Brede Maatschappelijke Voorziening (BMV) voor geheel Markelo, in omvang voor circa 360 leerlingen. In de scenario's is uitgegaan van 'uitbreiding en renovatie' (scenario 1, aanpassing bestaand gebouw en uitbreiding met 670 m² bvo) alsmede 'geheel nieuwbouw' (scenario 2, nieuwbouw 2200 m² bvo). Rekening houdende met de ontwikkeling van de capaciteitsbehoefte zal de realisatie van BMV Markelo in de periode tussen 2014 en 2018 plaatsvinden. In de huidige onderhoudsbegroting wordt binnen 5 jaar een investering in beide scholen voorzien van circa € 500.000,- (door gemeente en de schoolbesturen), binnen 10 jaar circa € 875.000,-. Het is in dit kader aan te bevelen te onderzoeken of de geplande onderhoudsinvesteringen kunnen worden uitgesteld of dat het voordeliger is een nieuwe voorziening eerder te realiseren.

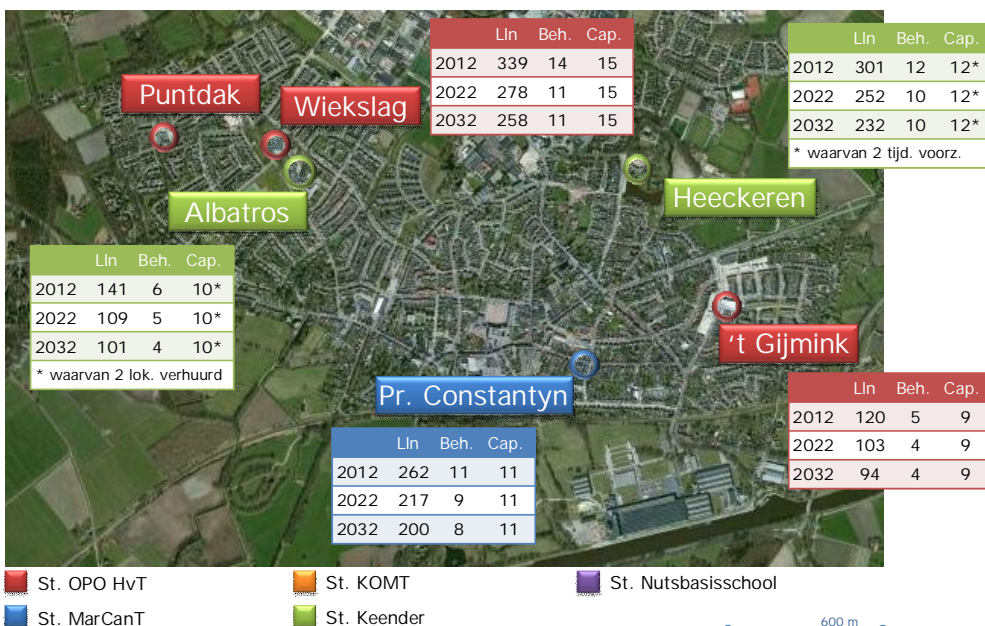
Bij de realisatie van de BMV Markelo moet kritisch gekeken moeten worden naar de scholen in de omliggende buurtschappen als Markelosebroek (basisschool Brookschole) en Stokkum (basisschool Stokkum). In deze buurtschappen staan de leerlingenaantallen onder druk. Basisschool Brookschole zit momenteel al onder de gemeentelijke opheffingsnorm van 52 leerlingen, basisschool Stokkum bereikt deze norm in 2016.

Goor

Goor heeft in 2022 een leerlingpopulatie van circa 960 leerlingen waarvan 380 in het voedingsgebied van de scholen in 'Goor-West' (basisscholen De Whee en De Albatros) en 580 in 'Goor-Oost' (basisscholen Prins Constantijn, Heeckeren en 't Gijmink). Gezien de omvang van het totale voedingsgebied is ook in de toekomst een spreiding van onderwijsvoorzieningen in de verdeling West en Oost gewenst.

Situatie Goor		
Aantal leerlingen	Ruimtebehoefte	Capaciteit
1163 (2012)	48 lokalen (2012)	57
959 (2022)	39 lokalen (2022)	Waarvan 2 tijdelijke voorzieningen, 2 lokalen verhuurd KO/BSO
885 (2032)	37 lokalen (2032)	

Goor–West

Basisschool De Whee is gesitueerd op twee locaties Puntdak en Wiekslag, op loopafstand van elkaar. Direct naast locatie Wiekslag is de basisschool De Albatros gehuisvest. De capaciteit van deze scholen is gezamenlijk 25 lokalen, waarvan momenteel 2 verhuurd aan kindfuncties. De huidige ruimtebehoefte bedraagt 20 lokalen. In 2022 is de behoefte gedaald naar 16 lokalen en in 2032 tot 15 lokalen, hetgeen een leegstand van 10 lokalen betekent.

Om het onderwijs in Goor–West meer toekomstbestendig te maken en de overcapaciteit op te lossen, is het mogelijk om de twee onderwijslocaties van basisschool De Whee (Puntdak en Wiekslag) samen te voegen op de locatie Wiekslag. Het gebouw Puntdak wordt dan opgeheven. Eventuele extra noodzakelijke capaciteit wordt gevonden in de overcapaciteit van de naastgelegen Albatros, waartoe een interne verbouwing nodig is (aanpassing/verbouw 200 m² bvo). De locatie wordt samen met de basisschool De Albatros ingericht conform concept Brede School. Bij deze conceptontwikkeling zullen (inhoudelijke) verbindingen worden gelegd met de naastgelegen school voor voortgezet onderwijs De Waerdenborch. In het huisvestingsplan is deze voorgestelde mutatie ook in een scenario van nieuwbouw uitgewerkt (scenario 2), waarin een onderwijslocatie *nieuw* wordt ingericht voor de leerlingenpopulatie De Whee / De Albatros. Stichting OPOHvT geeft evenwel aan dat de uitvoering van het voorgenoemde scenario voor haar op dit moment nog niet noodzakelijk is.

In de huidige onderhoudsbegroting zijn voor de locaties Wiekslag en Puntdak investeringen opgenomen tot 2016 van circa € 1,25 mln en tot 2022 € 1,68 mln. Voor basisschool Albatros is dit budget € 870.000,- tot 2016 en € 970.000,- tot 2022. Gezien de grote investeringen die binnen 5 jaar met name in locatie Puntdak zullen worden gedaan en de kosten die gemoeid zijn met het voeren van twee locaties voor één school, is vanuit financieel oogpunt de samenvoeging voorgesteld in de periode 2014-2018.

Goor–Oost

In Goor–Oost hebben de basisscholen Prins Constantijn, 't Gijmink en Heeckeren een capaciteit van 30 lokalen (exclusief 2 tijdelijke voorzieningen). De ruimtebehoefte is momenteel 28 lokalen, in 2022 is dit 23 lokalen en in 2032 nog 22 lokalen. Voor Heeckeren bestaan vergevorderde nieuwbouwplannen. De prognose van 't Gijmink is dalend; dit als gevolg van de inmiddels uitgevoerde revitalisering van de woonomgeving. De verwachting is dat 't Gijmink in de periode tot 2022 stabiliseert op het bestaande leerlingenaantal. De huisvestingsontwikkeling is voor Goor–Oost in twee scenario's uitgewerkt.

Scenario 1

In dit huisvestingsscenario worden de scholen Heeckeren-'t Gijmink gecombineerd tot één samenwerkingschool op twee locaties. De 2 profielen worden gehandhaafd met bijzonder en openbaar karakter. Locatie 't Gijmink heeft hierbij een doorlopende leerlijn met circa 180 leerlingen. In de leegstaande ruimten worden 'aanpalende functies' voor geheel Goor toegevoegd, conform concept Brede Maatschappelijke Voorziening.

Voor de locatie Heeckeren worden in 2012–2013 nieuw gebouwd voor circa 180 leerlingen, in de omvang van 8-9 lokalen (normatief 1106 m²). Het concept Brede School wordt hier toegepast, met minimaal een vorm van opvang van 2-4 jarigen. Prins Constantijn volgt een daling conform de leerlingenprognose. De omvang van de school bedraagt in 2022 circa 220 leerlingen. De school wordt verder doorontwikkeld conform concept Brede School.

Scenario 2a

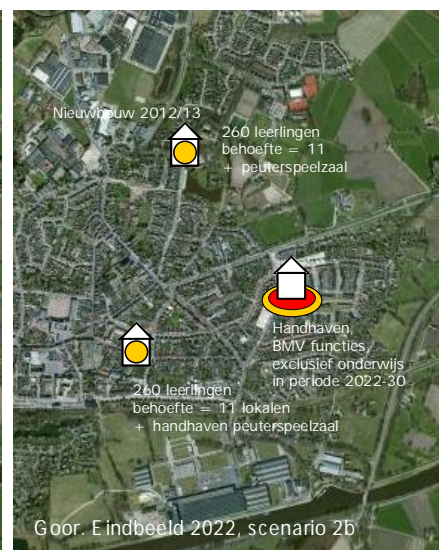
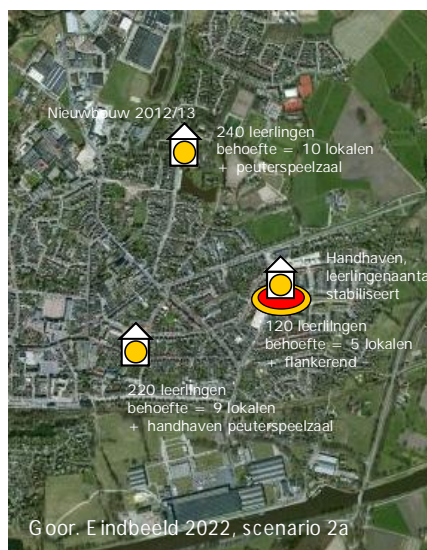
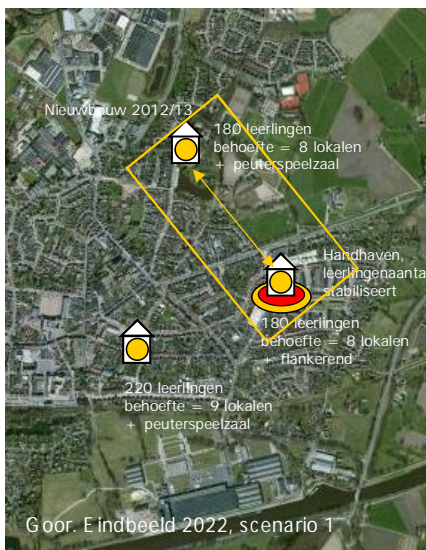
In dit huisvestingsscenario ontwikkelt 't Gijmink zich als Brede Maatschappelijke Voorziening voor geheel Goor. Hier worden, naast het bestaande onderwijs, diverse dag- en zorgarrangementen geconcentreerd. Ook kan passend onderwijs hier een plek krijgen. Deze functies worden ondergebracht in de leegstand op de locatie. Basisschool Heeckeren wordt op korte termijn nieuw gebouwd, gericht op een voedingsgebied van 240 leerlingen. Hiervoor worden 10 lokalen gerealiseerd. Het concept Brede School wordt hier toegepast, met minimaal een vorm van opvang van 2-4 jarigen. Mogelijke tijdelijk ruimtetekort wordt opgevangen in de locatie 't Gijmink. Basisschool Prins Constantijn behoudt haar huidige functie en wordt verder doorontwikkeld conform concept Brede School.

8 in 2032. De grootste leegstand ligt hier in 't Gijmink (5 lokalen) welke wordt ingevuld met functies vanuit het concept Brede Maatschappelijke Voorziening.

Scenario 2b

In dit scenario bestaat de keuze om in de periode 2022-30, vanwege de overcapaciteit aan lokalen in Goor–Oost, de onderwijsactiviteiten op de locatie 't Gijmink te staken. De overige brede maatschappelijke functies blijven hier gehandhaafd. De leerlingen verspreiden zich over de basisscholen Prins Constantijn en Heeckeren. Basisschool Prins Constantijn krijgt hierdoor in periode 2022-32 een omvang van circa 260 leerlingen. Zodoende zal hier geen overcapaciteit meer zijn. De onderwijslocatie ontwikkelt zich verder conform concept Brede School.

Op de locatie Heeckeren wordt in nieuwbouw voorzien; om deze variant 11 lokalen, gericht op een leerlingenaantal in periode 2022-32 van circa 260. Voor de extra capaciteit die in tot 2015 noodzakelijk is (1 lokaal), wordt verwezen naar leegstand in 't Gijmink. In dit scenario bestaat, ervan uitgaande dat locatie 't Gijmink wordt gevuld met brede maatschappelijke voorzieningen, geen leegstand van lokalen.

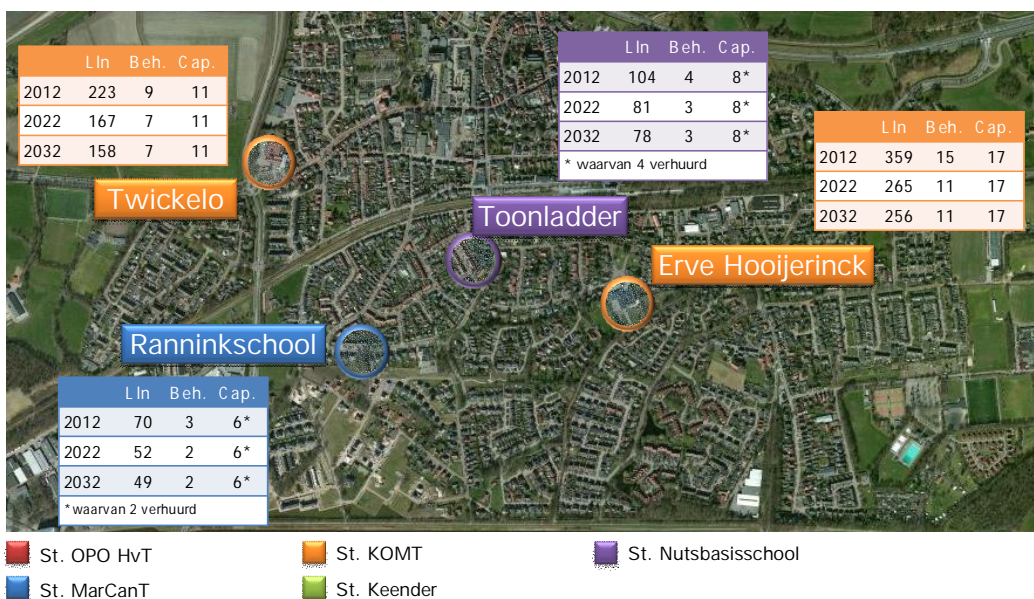

Stichting OPOHVT geeft aan dat zij niet uitgaat van opheffing of samenvoeging van 't Gijmink. Zij geeft expliciet de voorkeur aan scenario 2a.

Delden

In Delden hebben de basisscholen Twickelo, Erve Hooyerinck, Rannink en De Toonladder een capaciteit van 42 lokalen. Hiervan zijn er 6 verhuurd aan derden (o.a. buitenschoolse opvang). Delden heeft in 2022 een voedingsgebied van ongeveer 570 leerlingen. De behoefte aan lokalen is dan 23. Deze behoefte blijft tot 2032 bestaan. Er ontstaat daardoor op termijn een overcapaciteit van 19 lokalen (inclusief eventuele verhuurde lokalen). Het leerlingenaantal van basisschool Rannink komt in 2022 bovendien onder de gemeentelijke opheffingsnorm. De huisvestingsontwikkeling is voor Delden in twee scenario's uitgewerkt.

Situatie Delden		
Aantal leerlingen	Ruimtebehoefte	Capaciteit
756 (2012)	31 lokalen (2012)	42
565 (2022)	23 lokalen (2022)	Waarvan 6 lokalen verhuurd
541 (2032)	23 lokalen (2032)	

Scenario 1

Op basis van de omvang van het voedingsgebied, de overcapaciteit aan onderwijsruimte en het streven naar het aanbieden van doorlopende leer- en ontwikkelingslijnen worden in dit huisvestingsscenario rond 2020 de Ranninkschool en De Toonladder gevestigd op de locatie van basisschool Twickelo. De locatie Twickelo zal worden omgevormd tot de Brede Maatschappelijke Voorziening voor Delden, waarin de onderwijsprofielen van de scholen Rannink en De Toonladder worden toegevoegd aan het profiel van de school Twickelo. De huidige gebouwen van de Ranninkschool en de Toonladder worden opgeheven.

Bij deze conceptontwikkeling zullen (inhoudelijke) verbindingen worden gelegd met de naastgelegen school voor voortgezet onderwijs. De basisschool Erve Hooyerinck blijft gehandhaafd op haar bestaande locatie en wordt ingericht conform concept Brede School.

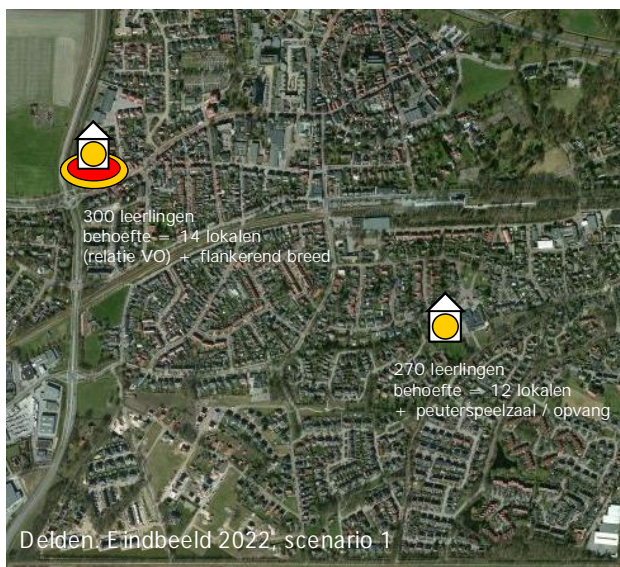
Afhankelijk van de wensen van de schoolbesturen omtrent de vorm van samenwerking tussen de scholen (volledige integratie of enkel samenwerking op het gebied van huisvesting) zullen meer of minder ingrijpende gebouwelijke aanpassingen moeten worden doorgevoerd.

De overcapaciteit wordt in dit scenario teruggebracht tot 5 lokalen.

Scenario 2

In een tweede huisvestingsscenario worden de basisscholen Twickelo, Erve Hooyerinck, Ranninkschool en De Toonladder centraal gevestigd in een grote Brede Maatschappelijke Voorziening voor Delden. De schoolprofielen van deze vier scholen blijven ook in dit scenario gehandhaafd. De planlocatie is of de locatie van Erve Hooyerinck, en/of locatie De Toonladder; beide locaties zijn centraal gelegen in het voedingsgebied. Verbouw en nieuwbouw vindt plaats om deze concentratie mogelijke te maken. De resterende gebouwen worden opgeheven.

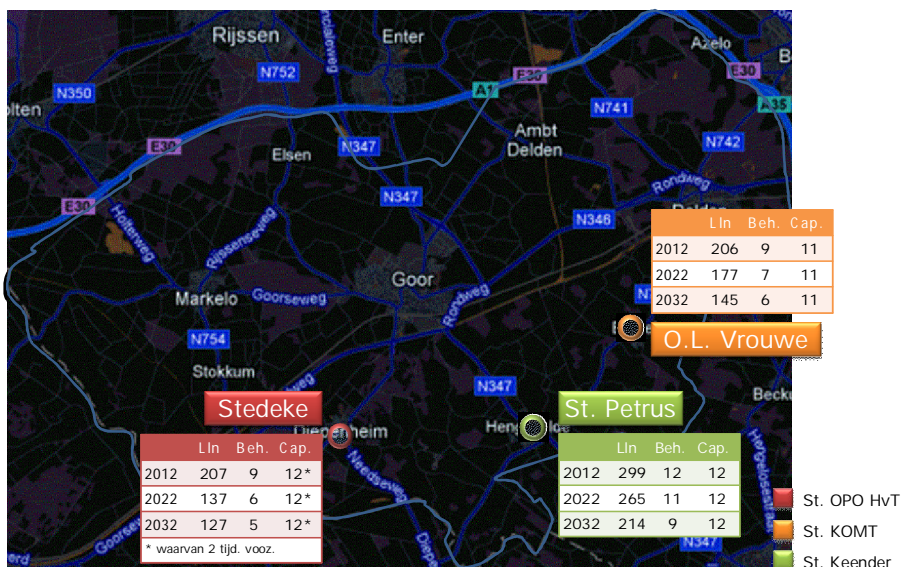
In dit scenario zal geen overcapaciteit meer aanwezig zijn. Indien voor dit scenario wordt gekozen zal tevens moeten worden gezien welke keuzen ten aanzien van de toekomst van scholen in de buurtschappen rond Delden worden gemaakt (Azelo, Deldenerbroek, Wiene). Keuzen hieromtrent hebben mogelijk invloed op de benodigde capaciteit in Delden.

Diepenheim, Hengevelde, Bentelo

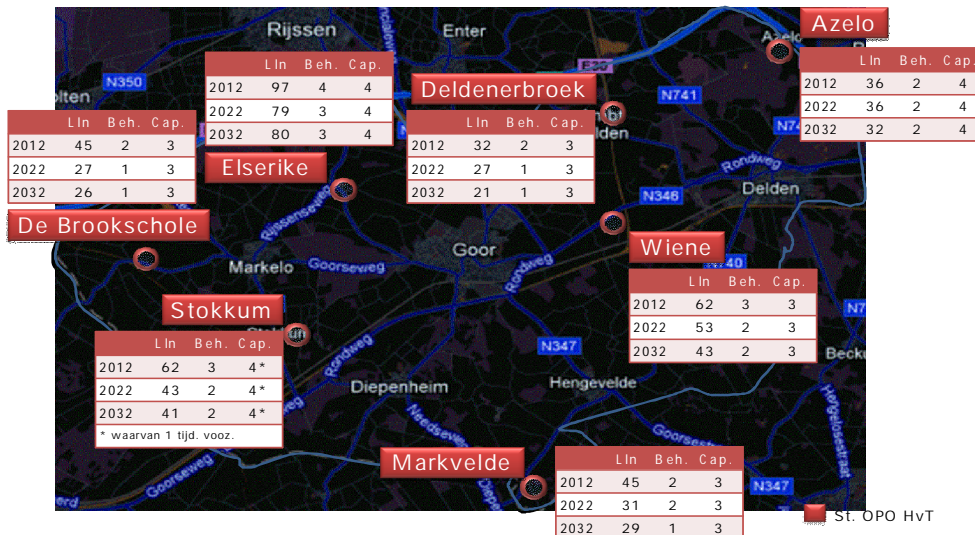
De basisscholen Stedeke in de kern Diepenheim, St. Petrus in de kern Hengevelde en Onze Lieve Vrouwe in de kern Bentelo, zullen allen te maken krijgen met teruggang in leerlingaantallen tussen 25% en 45%. De teruggang is hier het sterkste bij basisschool Stedeke die volgens de prognoses tot 2032 bijna 100 leerlingen verliest. De leerlingenaantallen op deze scholen blijven ondanks de leerlingedaling ook in planperiode 2022-2032 zodanig groot dat er vanuit oogpunt van omvang, geen kwetsbare situaties ontstaan voor de basisscholen per kern. Voor deze scholen zijn geen gebouwelijke aanpassingen noodzakelijk. Wel moet er naar worden gestreefd deze scholen te positioneren c.q. te behouden als Brede Scholen, dus met minimaal

De overcapaciteit die op deze locaties ontstaat kan door derden worden ingevuld. Voor de behoeften in zorg- en dagarrangementen die niet in de kleine kernen worden aangeboden, wordt verwezen naar Brede Maatschappelijke Voorzieningen die worden gerealiseerd op onderwijslocaties in Markelo, Goor en Delden.

Scholen in buurtschappen

De gemeente Hof van Twente heeft 7 buurtschappen waar basisscholen zijn gevestigd; Elserike, Brookschole, Stokkum, Markvelde, Wiene, Deldenerbroek en Azelo. Deze scholen vallen allen onder het schoolbestuur 'OPOHVT'. Met uitzondering van de basisschool Elserike dalen de leerlingenaantallen van deze scholen dusdanig, dat zij voor 2020 reeds onder de gemeentelijke opheffingsnorm van 52 leerlingen zitten. Brookschole, Markvelde, Deldenerbroek en Azelo liggen momenteel reeds (structureel) onder deze opheffingsnorm. Naar de locatie Azelo en Markvelde is een relatief aanzienlijke leerlingenstroom vanuit respectievelijk de gemeenten Borne en Berkelland dat zijn oorzaak heeft in met name de geografische begrenzing van de buurtschappen (over de gemeentegrenzen heen).

Buurtschappen rond Markelo

Om de leerlingen van de scholen Elserike, Brookschole en Stokkum bij dalende leerlingaantallen een complete educatieve ontwikkelingslijn te garanderen, kan aansluiting worden gezocht bij de nieuw te bouwen Brede Maatschappelijke Voorziening in Markelo. Aansluiting kan in eerste instantie gebeuren door organisatorische koppeling en mogelijke gedeelde aansturing. Op termijn kan ruimtelijke integratie overwogen worden, met name voor de zeer kleine scholen Brookschole en Stokkum.

Het mogelijk integreren van deze scholen in de nieuwe BMV Markelo vergroot de basis voor deze centrumvoorziening in en rondom Markelo en draagt bij aan het verder verduurzamen hiervan.

Het schoolbestuur dient deze voorstellen intern te oriënteren en draagvlak hiervoor te meten.

De Basisscholen Markvelde, Deldenerbroek en Azelo liggen qua leerlingenaantallen al beneden de gemeentelijke opheffingsnorm. Basisschool Wiene bereikt deze grens in 2022. Het schoolbestuur benut momenteel op basis van de omvang van haar andere scholen de wettelijke mogelijkheid de scholen in stand te houden conform regeling 'gemiddelde schoolgrootte'.

Met name voor de scholen Markvelde, Deldenerbroek en Azelo zal op termijn aansluiting worden gezocht *met elkaar* dan wel *met andere scholen* in de omgeving. Aansluiting gebeurt in eerste instantie door organisatorische koppeling en mogelijke gedeelde aansturing. Op termijn zal ruimtelijke integratie overwogen worden.

Hierbij is het voorstel verkend voor aansluiting van Markvelde aan basisschool Stedeke alsmede een onderlinge verbinding tussen Deldenerbroek en Azelo (en eventueel Wiene) mogelijk gekoppeld aan de BMV Delden. In dit laatste voorstel is het mogelijk een openbaar profiel toe te voegen aan het aanwezig onderwijspallet van BMV Delden (met omvang van circa 100 leerlingen).

Het schoolbestuur dient deze voorstellen intern te oriënteren en draagvlak hiervoor te meten. Tevens zal aanvullend onderzoek moeten plaatsvinden van de herkomst en migratiewensen van de leerlingen van de betreffende scholen. Indien het schoolbestuur besluit tot centraliseren van deze scholen danwel fysiek aan te sluiten op andere onderwijslocaties, is in de bestaande en toekomstige structuur per direct ruimte in andere scholen aanwezig.

3.2.2 Consequenties gemeentebreed

Het mogelijk huisvestingsplan voor de basisscholen in Hof van Twente is in ruimtelijke maatregelen als volgt samengevat:

Scenario 1 (samengevat)

2012-2013	2014-2017	2018-2021
Realiseren Brede School Heeckeren (nieuwbouw) Vrijvallende locaties - Klavertje Vier		
Onderzoek naar organisatorisch instandhouden 'kleine scholen' (schoolbesturen)	Mogelijk realiseren Brede School De Whee / Albatros (uitbreiding / renovatie) Realiseren BMV Markelo (uitbreiding / renovatie) Toepassen organisatorische koppeling en gedeelde aansturing: scholen buurtschappen Vrijvallende locaties - Evt. De Whee, locatie Puntdak - Locatie Ichthus	
	Onderzoek ruimtelijke integratie conform 'voorstel huisv.plan' (schoolbesturen / gemeente)	Realiseren BMV Delden (uitbreiding / renovatie) Mogelijke ruimtelijke integratie scholen buurtschappen (voorstel) Vrijvallende locaties - Ranninkschool+ De Toonladder

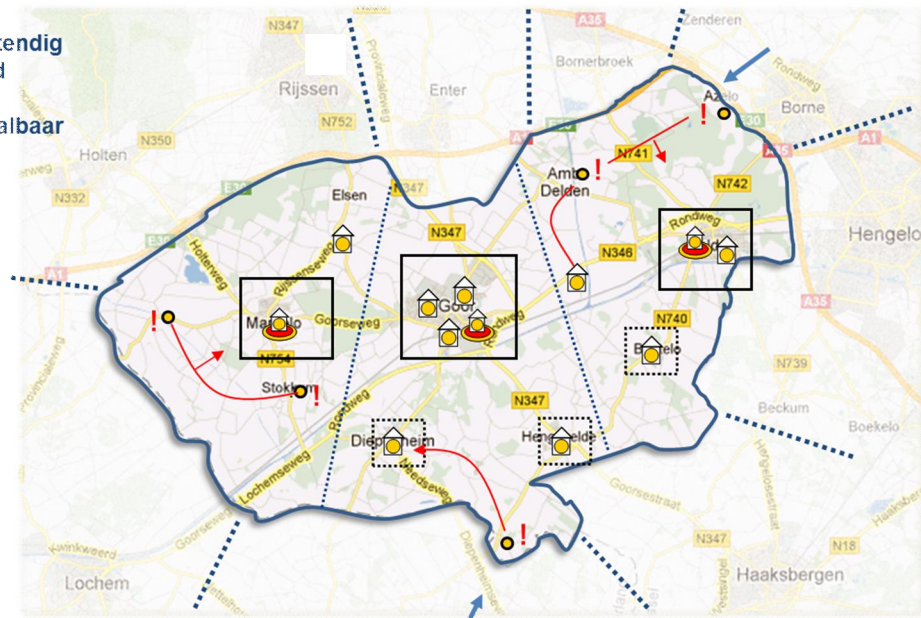
Scenario 2 (samengevat)

2012-2013	2014-2017	2018-2021
Realiseren Brede School Heeckeren (nieuwbouw) Vrijvallende locaties - Klavertje Vier		
Onderzoek naar organisatorisch instandhouden 'kleine scholen' (schoolbesturen)	Mogelijk realiseren Brede School De Whee / Albatros (nieuwbouw) Realiseren BMV Markelo (nieuwbouw) Toepassen organisatorische koppeling en gedeelde aansturing: scholen buurtschappen Vrijvallende locaties - Evt. De Whee, locatie Puntdak - Locatie Ichthus	
	Onderzoek ruimtelijke integratie conform 'voorstel huisv.plan' (schoolbesturen / gemeente)	Realiseren BMV Delden (uitbreiding / renovatie) Mogelijke ruimtelijke integratie scholen buurtschappen (voorstel) Vrijvallende locaties - Ranninkschool+ Twickelo - 't Gijmink, onderwijsfunctie

Bij implementatie van het huisvestingsplan is er sprake van een ruimtelijke efficiency voor het totale huisvestingsbestand van basisscholen, gepaard met een inhoudelijke versterking van de positie van de afzonderlijke scholen. De ruimtelijke consequenties zijn normatief benaderd. Expliciet dient te worden aangemerkt dat op onderwijsinhoudelijke gronden (zie ook 'visie op onderwijs', hoofdstuk 2) kan worden afgeweken van het normatieve uitgangspunt. Nadere uitwerking op locatieniveau is hiertoe noodzakelijk.

Wanneer het huisvestingsplan voor alle onderwijslocaties gerealiseerd is (volgens voorstel in 2022), is de verdeling van de leerlingenaantallen over de schoollocaties in Hof van Twente gewijzigd. Daarnaast is de totale gebouwcapaciteit teruggebracht, met een resultaat dat de normatieve overmaat is teruggebracht naar circa 21.000 / 22.000 m², afhankelijk van het scenario (is momenteel circa 26.800 m²).

- **Kwaliteit**
- **Toekomstbestendig**
- **Juist gespreid**
- **Toegerust**
- **Financieel haalbaar**

 Brede School Brede Maatschappelijke Voorziening
 ! = onder ophettingsnorm

Mogelijk eindbeeld 2022-2032

4 Financiële consequenties

4.1 Exploitatieraming als 'dashboard'

Het door de schoolbesturen en de gemeente Hof van Twente geformuleerde huisvestingsscenario voorziet in maatregelen die de kwaliteit van de huisvesting en daarmee het onderwijs verbeteren. Huisvesting wordt meer passend gemaakt aan toekomstgericht onderwijs en de onderwijslocaties zijn qua plek en vorm toegepast op de doelgroep. Het huisvestingsplan voorziet daarbij in fysieke aanpassingen in een deel van de beschikbare schoolgebouwen.

De gemeente draagt verantwoordelijkheid in het voorzien in adequate huisvesting voor basisscholen. Het gaat dan specifiek om de verantwoordelijkheid voor nieuwbouw en uitbreiding, maar ook voor het redelijkerwijs uitvoeren van het eigenaarsbeheer van de gebouwen (inclusief groot onderhoud, ofwel 'onderhoud buitenkant gebouw en aanpassingen aan de binnenzijde'). De gemeente ontvangt hier (niet geormerkte) middelen voor van het Ministerie OCW. De schoolbesturen exploiteren de gebouwen ('onderhoud binnenkant gebouw'), waarvoor zij op basis van leerlingenaantallen van rijkswege middelen ontvangen⁵.

De uitvoering van het voorgesteld huisvestingsscenario heeft financiële consequenties voor zowel de gemeente Hof van Twente als de schoolbesturen. Enerzijds moet worden geïnvesteerd in de kwaliteitsversterking en intensivering van het gebouwbestand, anderzijds worden kosten bespaard door een hierdoor ontstane verbeterde exploitatie.

Een raamwerk voor de exploitatie van de schoolgebouwen is als 'dashboard' opgesteld; de scenario's van het huisvestingsplan en de financiële consequenties hiervan zijn in één model verwerkt en zodoende ook veranderbaar bij scenario-wijzigingen in de toekomst. De exploitatieraming geeft een totaal overzicht van de mogelijke financiële kasstromen – investeringen en opbrengsten – van de gemeente en de schoolbesturen. De kasstromen zijn primair gericht op huisvesting van het basisonderwijs (exclusief eventuele aanpalende functies) en omvatten de onderdelen kapitaallasten, groot onderhoud en gebouwexploitatiekosten.

4.2 Financieel resultaat huisvestingsplan (indicatie)

De exploitatieraming is toegepast op het huisvestingsplan als omschreven in hoofdstuk 3. Hierbij zijn twee mogelijke scenario's aangedragen die een bandbreedte geven in de financiële maatregelen:

- *Scenario 1:*
Zoveel als mogelijk en verantwoord zijn de bestaande gebouwen behouden en wordt minimaal nieuw gebouwd of uitgebreid.
- *Scenario 2:*
Nieuwbouw en uitbreiding is toegepast waar dit door schoolbesturen gewenst is. Dit scenario is in twee uitvoeringsvarianten uitwerkt.

⁵ Het Ministerie OCW is voornemens de wetgeving te veranderen waardoor de schoolbesturen ook verantwoordelijk worden voor 'buitenonderhoud en aanpassingen aan de binnenzijde van de gebouwen'. Het streven is om deze maatregel in te voeren op 1 januari 2014. Zie ook hoofdstuk 2.

Het resultaat van de financiële analyse is als volgt samengevat:

Tabel: investeringen nieuwbouw en uitbreiding (normatieve stichtingskosten⁶)

Investering	Scenario 0 (handhaven)	Scenario 1	Scenario 2	
			A	B
2012-2013	-	2.247.600,-	2.610.400,-	2.791.800,-
2014-2017	-	2.560.900,-	7.669.300,-	7.669.300,-
2018-2022	-	780.600,-	2.603.000,-	2.603.000,-
Totaal (contante waarde)	0,-	5.589.100,-	12.882.700,-	13.064.100,-

Om inzicht te krijgen in de exploitatie van de mogelijke huisvestingsscenario's is een normatieve, meerjaren exploitatieraming opgesteld. De jaarlijkse kasstromen inzake de instandhouding van de huisvesting voor het basisonderwijs zijn voor 40 jaren normatief geprognosticeerd. Hierbij zijn de investeringen voor nieuwbouw en uitbreiding meegerekend als nieuwe kapitaallast.

Onderscheid wordt gemaakt in lasten die momenteel door de gemeente worden betaald en lasten die voor rekening zijn van de schoolbesturen (bevoegd gezag). De benutte parameters van de exploitatieraming zijn in bijlage 3 nader toegelicht.

Tabel: exploitatieraming investeringen – exploitatielasten periode 40 jaar

Exploitatie totaal	Scenario 0 (handhaven)	Scenario 1	Scenario 2	
			A	B
Kapitaallasten investering – 40 jaar, gemeente	0,-	10.820.000,-	25.177.000,-	25.576.000,-
Bestaande kapitaallasten – 40 jaar, gemeente	16.326.000,-	16.326.000,-	16.326.000,-	16.326.000,-
Totaal kapitaallasten	16.326.000,-	27.146.000,-	41.503.000,-	41.902.000,-
Exploitatie en onderhoud gemeente	43.230.000,-	31.351.000,-	26.234.000,-	25.185.000,-
Exploitatie en onderhoud schoolbestuur	122.709.000,-	99.100.000,-	89.979.000,-	87.249.000,-
Totaal lasten exploitatie en onderhoud	167.598.000,-	130.451.000,-	116.213.000,-	112.434.000,-
Totale lasten – 40 jaar	183.924.000,-	157.597.000,-	157.716.000,-	154.336.000,-
Totale lasten relatief	100%	86%	86%	84%
- Gemeente	33%	32%	37%	36%
- Schoolbesturen	67%	54%	49%	47%

Implementatie van het huisvestingsplan levert in elk scenario een voordeel op ten opzicht van de totale gebouwexploitatiekosten bij ongewijzigd beleid. Deze voordelen ontstaan doordat via investeringen en saneringen in het huisvestingsbestand het gebouwvolume wordt geïntensiveerd.

Op basis van de praktische uitwerking van het scenario op locatieniveau, kan de indicatieve exploitatieraming aangevuld worden met verfijnde financiële gegevens. De exploitatieraming is apart van dit rapport uitgewerkt (zie bijlage 3).

⁶ Marktconforme normatieve stichtingskosten, inclusief 19% btw, exclusief grondkosten en eventuele kosten voor sanering.

5 Plan 'hoe verder' / aanbevelingen vervolg

In dit hoofdstuk is een doorkijk gemaakt naar het vervolgtraject. Tevens zijn de mogelijke risico's samengevat, waarmee bij de implementatie van het huisvestingsplan rekening mee moet worden gehouden.

5.1 Implementatie

Voor de implementatie van het huisvestingsplan is een indicatieve planning opgesteld (in activiteit en tijd). Verwezen wordt naar bijlage 3.

Het huisvestingsplan omvat een visie op onderwijs en de daarbij benodigde maatregelen voor de onderwijshuisvesting (huisvestingsplan). De gemeente Hof van Twente zal onderzoeken of deze maatregelen passen in de investeringsruimte van de gemeente. De benodigde investeringen moeten in verband worden gebracht met de inhoudelijke visie en de maatschappelijke ontwikkelingen waarop deze visie is gebaseerd; zo wordt een (politieke) discussie gevoerd op inhoud in plaats van op kosten.

Belangrijk is daarom dat de schoolbesturen, de gemeente Hof van Twente en mogelijk andere betrokken partners gezamenlijk blijven optrekken in de zoektocht naar voldoende financiële middelen en mogelijk prioriteiten bijstellen.

In dit kader wordt voorgesteld om een regiegroep samen te stellen waarin de schoolbesturen en de gemeente bestuurlijk en ambtelijk vertegenwoordigd zijn. Separaat aan het te starten besluitvormingsproces bij de schoolbesturen en de gemeente, werkt de regiegroep aan onder meer:

- Een gedragen huisvestingsscenario, intern en extern. Hiertoe geldt het in de voorliggende Scholenvisie aangedragen huisvestingsplan als uitgangspunt, maar kan bij het oplossen van mogelijk ontstane (bestuurlijke) vraagstukken wijziging plaatsvinden van planonderdelen.
- Een eenduidige uitvoeringsagenda van het huisvestingsplan waarin opgenomen de overall projectenplanning, een detaillering van de te activeren projecten en een organisatiemodel voor integrale projectimplementatie, waarin onderwerpen van eigendom, beheer, taken en bevoegdheden een eenduidig zijn gevat.
- Een communicatieplan om gremia in stelling te brengen ten behoeve van een gestroomlijnde accordering van de Scholenvisie, inclusief het huisvestingsplan. Een eerste aanzet voor communicatiethema's is gemaakt door de gemeente.

5.2 Risico's

Het voorliggend huisvestingsplan is opgesteld als strategische richting.

Bij de planvorming is rekening gehouden met mogelijke ontwikkelingen, geldende beleidsrichtingen en in te schatten risico's. De volgende aandachtspunten blijven in de implementatiefase van kracht:

- De regio Twente en daarmee ook de gemeente Hof van Twente heeft te maken met een aanzienlijke demografische krimp. Dit heeft ook invloed op de leerlingenpopulatie van de basisscholen, waardoor inhoudelijke en ruimtelijke behoeften op termijn kunnen wijzigen. In het Huisvestingsplan is rekening gehouden met de demografische krimp, waarbij door de schoolbesturen en de gemeente geaccepteerde prognoses zijn gehanteerd. Ontwikkelingen in de leerlingenaantallen dienen continu te worden gemonitord.

- Het voorliggende plan is in constatering vooral gericht op het ruimtelijke huisvestingsscenario. De in de visie benoemde concepten ‘Brede School’ en ‘Brede Maatschappelijke Voorziening’ en het hierbij behorende beleid (zie hoofdstuk 2) zijn belangrijke voorwaarden bij de haalbaarheid van het huisvestingsplan. Een nadere vertaling van deze aspecten naar organisatiebeleid is daartoe evident.
- Bij het bepalen van de financiële haalbaarheid van het huisvestingsplan is ervan uitgegaan dat – conform de richtlijnen vanuit de gemeentelijke Verordening Onderwijsvoorzieningen – financiële middelen worden ingebracht bij gebouwinvesteringen. De gemeenteraad van de Hof van Twente dient hierover te besluiten.
- Van rijkswege zijn verschillende wetwijzigingen voorgesteld en in voorbereiding, die veelal gekoppeld zijn aan bezuinigingen. Hierin passen initiatieven als het overhevelen van de verantwoordelijkheden van buitenonderhoud in het primair onderwijs, passend onderwijs, maar ook maatregelen als bijvoorbeeld het verhogen van het btw tarief. Dergelijke wijzigingen zijn van invloed op analyses en constatering in de voorliggende Scholenvisie. Aanpassing dient plaats te vinden indien meer duidelijkheid bestaat in de consequenties.
- Bij de financiering van maatschappelijk vastgoed, waaronder ook onderwijsgebouwen, treden nieuwe actoren aan zoals beleggers en woningcorporaties. Dergelijke marktpartijen hebben op dit vlak niet alleen voorbeelden geleverd waarin zij fungeerden als financier en ontwikkelaar (bijvoorbeeld in sale & leaseback constructen), maar ook in projecten waarin beheer- en exploitatieverantwoordelijkheden zijn overgeheveld naar de markt. In de afweging van ‘hoe het huisvestingsplan in relatie tot verantwoordelijkheden van partijen te implementeren is’, zullen de marktinitiatieven meegenomen moeten worden. Hieraan gekoppeld passen ook de overwegingen tot het verder doorcentralisatie van onderwijsmiddelen c.q. bouwverantwoordelijkheden. De mogelijkheden voor samenwerking met marktpartijen zullen moeten worden verkend bij de implementatie van de Scholenvisie.
- Veel basisscholen binnen de gemeente Hof van Twente vallen onder de definitie van ‘kleine school’ (omvang van minder dan 145 leerlingen). De bekostiging van kleine scholen onder de van rijkswege bepaalde gemeentelijke opheffingsnorm eindigt indien de school drie jaar achtereen onder deze norm zit. De schoolbesturen met meerdere scholen kunnen de gemiddelde schoolgrootte (artikel 157 WPO) toepassen, waarbij grotere scholen binnen het bestuur de kleine scholen getalsmatig compenseren. De bekostiging blijft dan niet beëindigd. De kleine school is, gezien vanuit landelijk perspectief, kwalitatief en bedrijfseconomisch kwetsbaar. Hoewel het handhaven van (kleine) scholen een primaire verantwoordelijkheid is van het betreffende schoolbestuur, moeten de gemeente én schoolbesturen wel in overleg blijven of vanuit maatschappelijk belang voldoende draagvlak is voor het openhouden van een (te) kleine school. Prioritair zijn hierin de scholen die qua leerlingenaantal structureel onder de opheffingsnorm dalen.

Bijlagen

Bijlage 1: Bestaande situatie (fact sheets)

Bijlage 2: Indicatieve berekening financiële disbalans leegstand

Bijlage 3: Onderleggers financiële haalbaarheid huisvestingsplan

Bijlage 1: Bestaande situatie (fact sheets)

Bijlage 2: Indicatieve berekening financiële disbalans leegstand

Bijlage 3: Onderleggers financiële haalbaarheid huisvestingsplan

Uitgangspunten exploitatieraming *samengevat*:

<p>Exploitatieperiode onderwijsgebouwen 40 jaar.</p> <p>Investering nieuwbouw, marktprijs (exclusief grondkosten), ad 1850,- Investering renovatie met functionele wijziging, 50% van nieuwbouw Eventueel sloopkosten</p> <p>(Lopende) kapitaallasten jaarlijks verrekenen, lineair afschrijven.</p> <p>Onderhoud conform MOP gemeente / bevoegd gezag. Kostenindexering 3%. Bij renovatie / aanpassing verlaging van onderhoudskosten (max. 85%). Exploitatiekosten bij nieuwbouw (per m2 bvo):</p> <ul style="list-style-type: none"> - kosten onderhoud / instandhouding gemeente: 10,- - kosten onderhoud bevoegd gezag 15,- - kosten exploitatie gemeente 5,- - kosten gebruikerexploitatie bevoegd gezag 35,- <p>Geen opbrengst bij afstoten accommodaties/locaties (aanname)</p> <p>Prijzen inclusief 19% btw</p>
--

Resultaat exploitatieraming *samengevat*:

Exploitatie totaal	Scenario 0 (handhaven)	Scenario 1	Scenario 2	
			A	B
Kapitaallasten investering – 40 jaar, gemeente	0,-	10.820.000,-	25.177.000,-	25.576.000,-
Bestaande kapitaallasten – 40 jaar, gemeente	16.326.000,-	16.326.000,-	16.326.000,-	16.326.000,-
Totaal kapitaallasten	16.326.000,-	27.146.000,-	41.503.000,-	41.902.000,-
Exploitatie en onderhoud gemeente	43.230.000,-	31.351.000,-	26.234.000,-	25.185.000,-
Exploitatie en onderhoud schoolbestuur	122.709.000,-	99.100.000,-	89.979.000,-	87.249.000,-
Totaal lasten exploitatie en onderhoud	167.598.000,-	130.451.000,-	116.213.000,-	112.434.000,-
Totale lasten – 40 jaar	183.924.000,-	157.597.000,-	157.716.000,-	154.336.000,-
Totale lasten relatief	100%	86%	86%	84%
- Gemeente	33%	32%	37%	36%
- Schoolbesturen	67%	54%	49%	47%

Navolgend is de exploitatieraming van bestaande situatie in detail weergegeven.
De exploitatieraming van de huisvestingsscenario's is apart aangeleverd (digitaal).

RO groep Zuid
Postbus 3086, 6202 NB Maastricht
Wilhelminasingel 58, 6221 BK Maastricht
T 043 – 350 00 50, F 043 – 325 72 12
info.zuid@rogroep.nl, www.rogroep.nl

RO groep Midden Oost
Postbus 5183, 6802 ED Arnhem
Eusebiusbuitensingel 28, 6828 HW Arnhem
T 026 – 37 00 111, F 026 – 44 29 100
info.middenoost@rogroep.nl, www.rogroep.nl